

OKRA-MEMORANDUM

GOEDGEKEURD OP HET CONGRES DINSDAG 19 FEBRUARI 2019

OKRA, trefpunt 55+

Haachtsesteenweg 579/PB 40 -1031 Brussel

02 246 44 40 of 02 246 39 45

secretariaat@okra.be

www.okra.be

INHOUD

Algemene inleiding	1
1. (Beleids)participatie vanuit het middenveld	3
2. Wonen	4
2.1 Thuis oud worden of tijdig verhuizen?.....	4
2.2 Energiebewust wonen.....	5
2.3 Stimulansen voor private huurmarkt.....	6
2.4 Meer investeren in sociale huisvesting.....	6
2.4.1 Sociale verhuurkantoren versterken, uitbreiden en bekendmaken	6
2.4.2 Sociale huurwoningen.....	7
3. Mobiliteit.....	8
3.1 Mobiliteit als ruggengraat van ruimtelijke ordening	8
3.2 STOP-principe en ruimtelijke dimensie als uitgangspunt	8
3.3 Veiligheid oudere weggebruiker, voornamelijk fietsers	8
3.4 Privévervoer	9
3.4.1 Rijvaardigheid en de uitsluiting van autoverzekering	9
3.4.2 Autovrije wegen.....	9
3.4.3 Stapsgevijs naar een dieselarme maatschappij	9
3.5 Collectief vervoer	9
3.5.1 Intermodale afstemming van dienstregeling, ticketing en open informatiedeling	9
3.5.2 Toegankelijkheid station, perron en rollend materieel	10
3.5.3 Verkoopkanalen spoor	10
3.5.4 Van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid	10
3.6 Niet dringend liggend ziekenvervoer	11
4. Gezondheidszorg, ouderenzorg en welzijn	12
4.1 Gezondheidspreventie en positieve gezondheid.....	12
4.2 De Vlaamse overheid	12
4.2.1 De Vlaamse Sociale Bescherming (VSB).....	12
4.2.2 De woonzorg.....	14
4.3 De federale gezondheidszorg.....	16
4.3.1 Nood aan een globaal, complementair en gecoördineerd beleid	16
4.3.2 Minimale reële groeicijfer van het budget.....	16
4.3.3 Geen privatisering van de gezondheidszorg	16
4.3.4 Een federaal dementieplan.....	17
4.3.5 Verantwoord medicatiegebruik.....	17
4.3.6 Uitbreiding verstrekkingenpakket ziekteverzekering	17
4.3.7 Voltooid leven of levensmoeheid	17
4.4 Europees niveau.....	18
5. Pensioen.....	19
5.1 Toekomstgericht pensioenbeleid op lange termijn	19
5.1.1 Puntensysteem	19
5.1.2 Samenhang, transparantie en eenvoud.....	20
5.2 Versterking van de armoedebescherming.....	20

5.3	Versterking van het verzekeringsprincipe.....	21
5.4	Welvaartsvaste pensioenen	21
5.5	Verkleinen pensioenkloof tussen partners	22
5.6	Billijke inhoudingen op pensioen	22
5.7	Meer nuance omtrent toegelaten arbeid	23
5.8	Pan-Europese persoonlijke pensioenproducten	23
6.	Eerlijke fiscaliteit.....	24
6.1	Financiering van de sociale zekerheid.....	24
6.2	Erf- en schenkbelasting	25
7.	Europees ouderenbeleid	26
7.1	Sociale pijler	26
7.2	Europees semester.....	26
7.3	Mensenrechten wereldwijd	26
7.4	Een duurzame samenleving voor alle leeftijden	27
BIJLAGE.....	28
	Actualiteitsresolutie 1	28
	Actualiteitsresolutie 2	28
	Actualiteitsresolutie 3	29
	Prioriteiten zoals gestemd door de congresgangers.....	30

ALGEMENE INLEIDING

Op heel wat beleidsterreinen werd de afgelopen jaren een nieuwe beleidsvisie ontwikkeld, die ook (gedeeltelijk) op de sporen gezet werd:

- In de pensioensector wijzigde heel wat op vlak van leeftijd en berekening. Het is voorlopig ook afwachten waarin de discussie over het pensioen op punten, zal uitmonden. Bij elke aanpassing staat langer en meer werken centraal, telkens vanuit een puur budgettaire optiek. We leven in een politiek klimaat waarin het opdrijven van de activiteitsgraad belangrijker is dan het behoud van de sociale bescherming.
- Ook de wettelijke hindernissen om te werken na de pensioenleeftijd werden afgebouwd, onder andere de toegelaten arbeid. Bovendien werd een regeling van 500 euro per maand onbelast bijklussen goedgekeurd, waarvan de impact nog onduidelijk is.
- De gevolgen van de financiële crisis hebben het vermogen van de gepensioneerden flink aangetast. De ingevoerde taxshift speelt voor hen vooral negatief. De nieuwe milieu- en isolatienormen voor woningen brengen grote kosten mee, terwijl hun vastgoed sterk in waarde vermindert.
- Het zorg- en welzijnsbeleid stond en staat voor belangrijke uitdagingen. Door de zesde staats hervorming kreeg Vlaanderen heel wat extra bevoegdheden en financiële verantwoordelijkheden bij, vooral in de ouderenzorg. Dit werd aangegrepen om eigen accenten te leggen met onder andere de uitbouw van een eigen Vlaamse Sociale Bescherming. De uitvoering ervan zal pas in de loop van de volgende legislatuur helemaal duidelijk worden.
- Het openbaar vervoer in Vlaanderen zal hertekend worden, nu we van basismobiliteit richting basisbereikbaarheid evolueren. Vraaggestuurdheid wordt de nieuwe rode draad vanaf 2020.
- Zowel op het vlak van welzijn (inkanteling OCMW's en ouderenzorg), als openbaar vervoer benadrukt de Vlaamse overheid meer en meer de gemeentelijke inbreng en verantwoordelijkheid. Het is niet duidelijk of de lokale besturen ook voldoende middelen en mogelijkheden krijgen om deze opdrachten waar te maken. Bovendien wordt te weinig ingespeeld op de 'lokale noden en verwachtingen'. Deze spelen een belangrijke rol in het welbevinden van mensen. Zo mag de inkanteling van de OCMW's geen negatief effect hebben op de maatschappelijke dienstverlening, het respect voor de persoonlijke levenssfeer en het professionalisme van de toegekende dienstverlening. De hogere overheden moeten toezicht en controle houden op de gevolgen van de inkanteling en stimuli voorzien om effectief tegemoet te komen aan de lokale noden en verwachtingen.
- Intussen verandert ook de taak, rol, functie en vooral de perceptie van het middenveld. Krijgen middenveldorganisaties kansen om vanuit hun knowhow en terreinkennis de opbouw van de samenleving mee te sturen?

Het draagvlak voor de participatieve rol van het georganiseerde, brede middenveld wordt steeds meer in vraag gesteld, beleidmakers werken liever met pop-up organisaties en projecten die minder duurzaam het beleid beïnvloeden. Democratie wordt steeds meer ingevuld als een dialoog tussen burger en overheid, zonder het 'storende' middenveld. Ruimer moeten we uiteraard ook rekening houden met trends en ontwikkelingen die impact hebben op het dagelijks leven van elkeen en dus ook op dat van ouderen.

- Het maatschappelijk oordeel over wat mensen overkomt, is de laatste decennia geleidelijk verschoven van een meer 'solidair schuldmodel' naar een meer 'individueel schuldmodel'. De eigen regie en verantwoordelijkheid worden steeds sterker benadrukt op alle terreinen van het leven en sterven, waardoor de solidaire verantwoordelijkheid verschaaft.
- Dit vertaalt zich in persoonsgebonden budgetten, in een terugtrekkende overheid, een marktgericht denken met grotere aanwezigheid van commerciële spelers op het zorgterrein en het cultureel terrein, ook op de uitvoering van overheidsopdrachten...

OKRA blijft inzetten op een solidaire sociale bescherming met een intergenerationele herverdeling ten voordele van kwetsbare groepen in de samenleving.

- Nieuwe media krijgen een steeds groter impact op de publieke opinie. Waar en hoe krijgen de nuance, het breder onderbouwd maatschappelijk debat en de perspectieven op langere termijn hun plaats?
- Informatica en robotisering op alle levensdomeinen: van online administratie en aankopen tot een zelfrijdende auto en zorgrobot. Deze evolutie brengt tal van uitdagingen met zich mee, niet in het minst voor heel wat ouderen die niet meer mee kunnen en zich daardoor ontmoedigd, verward en zelfs angstig voelen. Door de steeds complexer wordende wetgeving die hoofdzakelijk online kan geraadpleegd worden, wordt gerichte, transparante en laagdrempelige informatie uiterst belangrijk.
- Wereldwijd treden grote veranderingen op die een weerslag hebben op de manier waarop we leven, werken en met elkaar omgaan. De opwarming van de aarde, het vervangen van fossiele brandstoffen door recycleerbare en meer milieuvriendelijke alternatieven, volkeren op zoek naar veiligheid...
 - Toenemende economische globalisering (en protectionisme) hebben gevolgen voor de prijzen van diensten en producten, maar ook voor tewerkstelling en toenemende ongelijkheid.
 - Mensen stellen zich vragen omtrent identiteit, veiligheid en de uitdagingen van een toenemende migratie. OKRA blijft ijveren voor een eerlijke plaats voor religie en levensbeschouwing op een algemeen maatschappelijk niveau, alsook in het verenigingsleven. Religiositeit en levensbeschouwing worden vandaag te sterk naar het strikt private belevingssterrein verdrongen.

1. (BELEIDS)PARTICIPATIE VANUIT HET MIDDENVELD

OKRA is een middenveldorganisatie voor ouderen. Middenvelders zijn doeners, verbinders en zorgen voor dynamiek. Ze werken mét mensen aan zaken die hen echt raken. OKRA geeft hen ook een collectieve stem. Vanuit die positie en ervaringen levert OKRA procesmatig en inhoudelijk een bijdrage aan hoe we ‘*samen leven*’ best organiseren. OKRA heeft het in zich om een antwoord te geven aan hardnekkige samenlevingsvraagstukken als: vereenzaming, vermaatschappelijking van zorg, integratie, vergrijzing, burgerschapsparticipatie...

OKRA vraagt van alle overheden (Vlaams, federaal en Europees) om het verenigingswerk, waarvan OKRA deel uitmaakt, naar waarde te schatten en de voorwaarden te creëren om het maximaal te laten renderen.

Vanuit die positie stelt OKRA dat:

- De verschillende overheden er goed aan doen om de vele middenveldorganisaties in ons land als een hefboom in te zetten voor het te voeren beleid.
- De overheden moeten gaan voor sterke adviesraden in functie van een sterk beleid. Ze nemen de werking, samenstelling en adviezen ernstig. Dit uit zich in een geregeld en gedegen overleg met de adviesraden in functie van inhoudelijke feedback op de adviezen.
- De overheden waarderen de grote tijds- en personeelsinvestering van de middenveldorganisaties in de beleidsvoorbereidende adviesorganen.

Naast de formele participatiestructuren moet het politieke bestel meer oog hebben voor initiatieven die door het maatschappelijk middenveld zelf genomen worden. De politiek moet hiervoor een grotere interesse betonen. Dit moet blijken uit:

- Het erkennen en financieren van de basiswerkingen van middenveldorganisaties op een structurele en transparante wijze. Projectfinancieringen zijn aanvullend.
- Bij het ontwikkelen of evalueren van wetgeving het correct inschatten van de impact op het verenigingsleven en het tot een minimum beperken van eventuele lasten.
- Het (Europees) offensief promoten van het verenigingswerk als een krachtig maar kwetsbaar model tussen staat en markt.
- Het blijven sensibiliseren van de bevolking omtrent het belang van en de noodzaak om zich vrijwillig te (blijven) engageren door:
 - Het vrijwilligerswerk te stimuleren en het écht vrijwilligerswerk te laten zijn door meer aandacht te hebben voor de drijfveren en draagkracht van vrijwilligers.
 - De ‘vermaatschappelijking’ moet gepaard gaan met een correcte afstemming tussen arbeid, gezin en vrije tijd.
 - De ongewenste impact van ‘onbelast bijkluisen’ op vrijwilligerswerk moet vermeden worden.

Tenslotte wil OKRA haar rol als sociaal-culturele organisatie voor ouderen verder versterken:

- Op het terrein van het sociaal-cultureel werk met het effectief op de sporen zetten van het nieuwe decreet dat vanaf 2020 zal uitgevoerd worden.
- Op het terrein van de zorg waar we als sociaal-culturele vereniging sterk aangesproken/bevraagd worden om onze verantwoordelijkheid op te nemen in het kader van de ‘*vermaatschappelijking van de zorg*’. Vooral in het mee waarmaken van het concept ‘*buurtgerichte zorg*’ kan en wil OKRA een belangrijke rol spelen vanuit haar eigenheid als sociaal-culturele organisatie.

2. WONEN

2.1 Thuis oud worden of tijdig verhuizen?

Onderzoek wijst uit dat ouderen zo lang mogelijk in hun eigen woning en vertrouwde leefomgeving willen blijven wonen. In het kader van de vermaatschappelijking van de zorg, is dit ondertussen ook een beleidsideaal geworden. Deze wens van ouderen en overheid veronderstelt wel dat woningen en de woonbuurt aangepast zijn, dat er voorzieningen aanwezig zijn in de buurt en dat (in)formele zorg nabij is. De realiteit is immers vaak anders. Op het vlak van wonen en ruimtelijke ordening werken de individuele en beleidsmatige keuzes uit het verleden lang door. Vergrijzing concentreert zich verhoudingsgewijs voornamelijk buiten de steden. 38,2 procent van de ouderen woont in ernstig onaangepaste woningen¹. In Vlaanderen is er bovendien een slechte ruimtelijke spreiding en bouwtypologie. Ouderen (en vooral babyboomers) wonen vaak op de verkeerde plekken, in een lint langs een drukke steenweg, op een afgelegen verkaveling, in een omgeving zonder voorzieningen en in louter op automobilititeit afgestemde omgevingen. De kustregio is bovendien veel grijzer dan het binnenland. Die vergrijzing daar zal alleen maar toenemen door het verouderen van de bevolking en de instroom van 'pensioenmigranten'. Een woning aanpassen is relatief eenvoudig. Het is moeilijker om bij te sturen als ze op de 'verkeerde' plaats staat, ver weg van alles. Hierdoor wordt de zelfredzaamheid van ouderen bedreigd en bijgevolg ook hun gezondheid, onafhankelijkheid en subjectief welbevinden.

Maatschappelijke, ecologische en economische redenen maken het nodig het bestaande woonpatrimonium te transformeren, dorps- en stadskernen te versterken, te verdichten en een functiemix te introduceren daar waar mensen wonen. Er is nood aan een geïntegreerde visie en aanpak om woonproblemen en daarmee samenhangende problemen van ouderen aan te pakken. Het versterken van de relaties met welzijn en zorg, ruimtelijke ordening, mobiliteit en duurzaamheid is noodzakelijk en kan bijdragen aan een totaalvisie op wonen.

- **Voorzie stimulansen en ontradende maatregelen:** er moet een beleid ontwikkeld worden met stimulansen, maar ook met ontradende maatregelen om wonen in groeigebieden, in kernen, nabij mobiliteitsknooppunten en voorzieningen aantrekkelijker te maken.
- **Informatie, sensibilisering en gedragsverandering van (toekomstige) ouderen:**
 - Het beleid moet inzetten op een doordachte en brede communicatiestrategie in verband met 'moving-in-time' (op tijd verhuizen naar een geschikte woning en woonomgeving).
 - Het beleid moet inzetten op het voorzien van voldoende kwaliteitsvolle, betaalbare, aangepaste en aanpasbare alternatieven voor ouderen in de buurt (in een kern, dichtbij mobiliteitsknooppunten en voorzieningen). Er moet geïnvesteerd worden in zowel individuele als collectieve woonvormen op de sociale en private woningmarkt, en in aangepaste, toegankelijke woonomgevingen. Dit met aandacht voor een sociale en intergenerationele mix.
 - OKRA verkiest een preventieve aanpak bij (ver)bouwplannen om zo zware aanpassingskosten in de toekomst te vermijden. Levensbestendig (ver)bouwen en aanpasbaar wonen moeten als norm gehanteerd worden en verdienen de nodige financiële ondersteuning via een nieuw premiestelsel. Het Universal Design-principe kan daarvoor als basis dienen.
- **Stimuleren van nieuwe woonvormen voor ouderen en regelgevend kader:** nieuwe woonvormen (intergenerationeel wonen, cohousing, kangoeroewoning... zijn vaak onvoldoende bekend bij de ouderen zelf en vaak staan regelgeving en voorschriften (zorgwoning in de tuin en zo meer) niet op punt. Een nieuw regelgevend kader dringt zich op.
- **Stimuleren van aanpassings- en verbeteringswerken aan de bestaande woning:**

¹ Advies 2017/13 van de Vlaamse Woonraad.

- Het beleid moet inzetten op zowel sensibilisering, aanmoediging als subsidiëring van preventieve en curatieve aanpassings- en verbeteringswerken aan de woning.
 - Er is nood aan actieve tegemoetkomingen en stimuli vanuit de overheid om ouderen kosteloos, individueel te informeren, te begeleiden en te ontzorgen bij de (energie)renovatie, aanpassing van en eventuele verhuis uit hun woning. Toegankelijke en laagdrempelige informatie, ondersteuning en vooral begeleiding door een uniek, laagdrempelig (lokaal) aanspreekpunt of een renovatiecoach kunnen ouderen hiertoe effectief bewegen. Er moet hierbij worden ingezet op het uit handen nemen van de zorgen en beslommeringen die gepaard gaan met woon-, renovatie- en energievragen, zoals het mee zoeken naar aannemers en vergelijken van offertes, het bieden van ondersteuning voor het aanvragen van premies, hulp bij het opruimen en voorbereiden van de werken of verhuis, het nodige advies over verkoop of verhuur van de woning...
 - De overheid moet ook inzetten op de overname van oude woningen van ouderen. In ruil verwerven ouderen in eigendom een nieuwe, aangepaste woning in een toegankelijke buurt, waar zorg, mobiliteit, voorzieningen... nabij zijn. Ouderen kunnen hierdoor langer zelfstandig thuis blijven wonen en behouden hun eigendomsrecht. Oudere woningen kunnen ten slotte gerenoveerd opnieuw op de markt komen voor andere gezinnen.
 - Een betere afstemming, meer transparantie en een vereenvoudiging van de diverse renovatie- en aanpassingspremies dringen zich op. Tegemoetkomingen moeten zowel gericht zijn op curatieve als op preventieve aanpassingen aan de woning.
- **Sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM) en woningbezit:** voor 2013 konden ouderen tijdelijk (Brugge) een aangepaste woning huren bij een SHM, ondanks eigen woningbezit. Na de toewijzing had men een jaar om de eigen woning te verkopen. Nu mag dit niet meer. OKRA vraagt om opnieuw een overgangperiode toe te kennen, ook voor sociale assistentiewoningen.

2.2 Energiebewust wonen

Woningaanpassingen kunnen de energiefactuur aanzienlijk doen dalen. Woningen van ouderen zijn in vergelijking met deze van de totale Vlaamse bevolking vaak verouderd, minder goed geïsoleerd en meer energieverslindend. Ze maken vaker gebruik van duurdere energiebronnen, zoals verwarming met elektriciteit. Uit onderzoek blijkt dat ouderen minder investeren in energiebesparende maatregelen en minder gebruik maken van de beschikbare premies. Redenen waarom ze niet overgaan tot energierenovaties zijn talrijk: onvoldoende financiële middelen, zorgen die samengaan met de werken, onzekerheid over de totale kostprijs en het beperkte rendement, onmacht als huurder, weinig op de hoogte van premiestelsels, de energielening of ondersteuning enzovoort.

- **Premiebedrag eerder uitbetalen:** om ouderen met beperkte financiële middelen de kans te geven om de nodige energierenovatiwerken te laten uitvoeren is het noodzakelijk om systemen op te zetten waarbij premies vooraf of op het moment van betaling toegekend worden.
- **Premiestelsel bij totaal(energie)renovaties:** bij de recente hervorming van het premiestelsel voor energiebesparende maatregelen werden de premies per renovatieonderdeel verlaagd en werd voor totaalrenovaties een forfaitair premiesupplement ingevoerd. Voor veel ouderen, voor wie een grondige renovatie te hoog gegrepen is, betekent dit een lagere ondersteuning voor 'haalbare' aanpassingen. De hogere ondersteuning via de totaalaanpak moet volgens OKRA verlaten worden.
- **Sociaal derdebetalersysteem voor energierenovaties:** OKRA pleit voor het uitwerken van een sociaal derdebetalersysteem voor energierenovaties voor ouderen met een laag inkomen. Het bedrag van de energielening en de premies zijn voor hen vaak nog te beperkt om de hoge kosten van een renovatie te financieren.
- **Stel de renovatiepremie open voor alle private verhuurders:** private huurwoningen scoren gemiddeld beduidend minder goed op het vlak van woonkwaliteit. Dubbel glas of efficiënte verwarmingsketels zijn minder vaak aanwezig dan in woningen die door eigenaars bewoond worden. Heel wat private verhuring

wordt opgenomen door oudere particulieren met een beperkt aantal woningen in portefeuille. Het verruimen van de renovatiepremie naar private verhuurders kan hen stimuleren om renovaties uit te voeren zodat de (oudere) huurder ook energie bespaart en meer woonkwaliteit krijgt. Deze premietoekenning en renovatie zou echter niet mogen resulteren in een hogere huurprijs en moet de nodige woongaranties aan de huurder bieden.

2.3 Stimulansen voor private huurmarkt

*Heel wat private verhuring gebeurt door **oudere particulieren** met een beperkt aantal woningen in de portefeuille. Toch verdwijnen heel wat van deze woningen van de private huurmarkt. Uit onderzoek blijkt dat veel oudere verhuurders hun woning verkopen: door te veel negatieve elementen in de verhuur, door de hoge energie-eis en renovatiekost tegen 2020, door een te hoge erfbelasting... Ook na overlijden worden veel woningen verkocht. Deze evolutie zorgt voor een minder groot aanbod aan huurwoningen en voor een minder betaalbaar huuraanbod.*

OKRA verwacht daarom een aantal stimulerende maatregelen die verhuur via de private huurmarkt opnieuw aantrekkelijker maken.

2.4 Meer investeren in sociale huisvesting

2.4.1 Sociale verhuurkantoren versterken, uitbreiden en bekendmaken

OKRA steunt de versterking van de sector van sociale verhuurkantoren (SVK's) en verwacht dat deze in de toekomst verder zullen uitgebreid worden. De huidige subsidiëring vanuit Vlaanderen is onvoldoende om professionele en soliede SVK's uit te bouwen.

Daarom juicht OKRA de komst van een Vlaamse groeiusubsidie toe. Deze zou echter proactief verleend moeten worden aan het begin van het werkjaar. Zo kunnen SVK's deze middelen effectief aanwenden om groei te realiseren, zonder een financieel risico of personeelsrisico te moeten nemen. Zeker nu het aanbod op de particuliere verhuurmarkt slinkt en de socialewoningmarkt niet alle woonbehoeften kan opvangen, moet de rol van de SVK's in de woningmarkt verder geëxpliciteerd en ingevuld worden.

Daarom moeten SVK's ook beter en vlugger bij ouderen bekendgemaakt worden. Bij verhuis naar een woonzorginstelling wordt de verlaten woning vaak verkocht. De bekendmaking van de voordelen van SVK-verhuur (financiële zekerheid voor de verhuurder, geen administratieve rompslomp enzovoort) werkt overtuigend en kan ervoor zorgen dat het huuraanbod niet verder afkalft. Zorgverleners kunnen nieuwe cliënten standaardinformatie bezorgen.

OKRA vreest dat de oprichting van SVK Pro ten koste zal gaan van de laagste inkomens. Omdat de kans bestaat dat de huurprijzen, omwille van de winstgarantie, zullen stijgen. Ook de huurcontracten tot wel achttien jaar geven aanleiding tot bezorgdheid. Dergelijke lange huurcontracten zullen ons inziens resulteren in onbetaalbare huurprijzen of een verbreding van het publiek aan kandidaat-huurders, naar de minder kwetsbare doelgroepen. Hierdoor zullen SVK's voorbijgaan aan hun missie. Bijkomend zal dit wellicht ook zorgen voor concentratievorming van SVK-huurders, aangezien investeerders vooral grotere volumes bouwen en hierdoor de goede spreiding van SVK-huurders tegengaan.

Het is ten slotte oneerlijk om professionele investeerders veel meer waarborgen te bieden dan de individuele, particuliere verhuurder. Deze laatste kan niet meer genieten van een fiscale terugbetaling van 5 procent gedurende negen jaar op de gedane renovatiekost. In de plaats wordt iedereen beloofd met een bijkomende verhoging van de korting die de eigenaar al heeft op zijn onroerende voorheffing. Ook de verhuurder die niet investeert in zijn pand. Een indirect gevolg zal zijn dat het ouder patrimonium minder snel zal worden gerenoveerd, maar ook dat er minder snel zal worden verhuurd aan een SVK na renovatie.

2.4.2 Sociale huurwoningen

De gemiddelde wachttijd in Vlaanderen voor het kunnen betrekken van een sociale huurwoning bedraagt 1.131 dagen (> 3 jaar). Dit is onaanvaardbaar voor heel wat financieel kwetsbaren die daardoor gedwongen zijn te huren op de private markt en daardoor onvoldoende overhouden om van te kunnen leven.

Daarom vragen wij dat:

- De Vlaamse overheid meer investeert in sociale woningbouw door gemeenten die vroeger dan 2025 voldoen aan het Bindend Sociaal Objectief financieel te belonen.
- De Vlaamse overheid gemeenten die onvoldoende werk maken van sociale woningbouw (toets = tweejaarlijkse monitoring) op de vingers tikt.
- De wachtperiode van vier jaar voor het verkrijgen van een huurpremie wegvalt voor iedereen die zich inschrijft op de wachtlijst van een socialehuisvestingsmaatschappij, SVK of andere socialewoningmaatschappij. De voorwaarden moeten versoepeld worden, zodat een bredere groep huurders recht krijgt op deze premie.
- Het is belangrijk dat er bij het uitwerken van deze en eventueel bijkomende maatregelen extra aandacht gaat naar de situatie van alleenstaanden. Zij zijn vaak bijzonder kwetsbaar.

3. MOBILITEIT

3.1 Mobiliteit als ruggengraat van ruimtelijke ordening

Mobiliteit moet niet remediërend werken om bestemmingen bereikbaar te maken. Mobiliteit zou de ruggengraat moeten vormen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dat betekent echter niet dat landelijke dorpen en gemeenten niet verder ontwikkeld kunnen worden. Daar waar wonen, diensten, voorzieningen en collectieve mobiliteit kan bloeien, moet blijvend ingezet worden op de ontwikkeling ervan.

3.2 STOP-principe en ruimtelijke dimensie als uitgangspunt

Voor 70 procent van zijn verplaatsingen neemt de Vlaming de wagen. Ook voor korte verplaatsingen (<3km) grijpt men een op de twee keer naar de auto. In grootsteden zien we echter dat de auto een veel minder groot aandeel heeft (40 procent). 'Omgeving' is vandaag dus een belangrijkere factor voor de moduskeuze dan 'nabijheid'. Dat is logisch. In louter op automobilititeit gerichte omgevingen, waarbij vaak grote verplaatsingsafstanden moeten worden afgelegd en er een beperkte bereikbaarheid is van bijvoorbeeld winkelgebieden, zal gewoontegedrag primeren. Om dit gedrag te doorbreken is een mobiliteitsbeleid nodig met een ruimtelijke maar ook maatschappelijke dimensie als uitgangspunt.

- OKRA is voorstander van een structurele 'modal shift', waardoor de alternatieven voor de wagen aan belang winnen in ons vervoerspatroon. Het STOP-principe als centraal uitgangspunt is een goed begin.
- Niet enkel in stedelijke omgevingen maar overal in Vlaanderen zouden nabijheid en bereikbaarheid moeten onderschreven worden als de meest duurzame oplossingen binnen het mobiliteitsbeleid. OKRA dringt er daarom op aan om in te zetten op kernversterking bij mobiliteitsknooppunten en op een goed afgewogen locatiebeleid voor bedrijven, scholen, buurtwinkels, ziekenhuizen, dienstverlening enzovoort. OKRA is voorstander van het introduceren van een functiemix, daar waar mensen wonen. Om nieuwe buurtwinkels een duwtje in de rug te geven, zijn stimulansen op hun plaats.
- In dorpen, waar heel wat voorzieningen, diensten, winkels en collectieve mobiliteitsmodi (bijna) verdwenen zijn, kan ingezet worden op het ontwikkelen van dorpshubs of multifunctionele één-halte-winkels. Deze hubs combineren meerdere functies: producten, diensten, een babbel én een ruim aanbod aan (deel)mobiliteit. Zo wordt actief ingezet op het uitsluiten van o.a. vervoersarmoede en eenzaamheid bij ouderen.

3.3 Veiligheid oudere weggebruiker, voornamelijk fietsers

Hoewel het aantal ongevallen fors gedaald is de afgelopen tien jaar (-18 procent), is het cijfer bij ouderen gedurende diezelfde periode toegenomen. Een op de vier verkeersdoden is intussen een 65-plusser, terwijl dit 25 jaar geleden slechts een op de zes was. De helft hiervan is zachteweggebruiker. Er vielen dan ook nog nooit zoveel slachtoffers als op de fiets. Het aantal ongevallen waarbij senioren gewond raakten of omkwamen met de fiets, is intussen met 26 procent gestegen. Het toenemend gebruik van de elektrische fiets verklaart wellicht deze forse stijging.

- Achterstand op het vlak van fietsinfrastructuur sneller wegwerken: om fietsen nog aantrekkelijker, maar ook veiliger te maken moet meer ingezet worden op degelijke, hoogstaande en verkeersveilige fietsinfrastructuur. Hierbij moet aandacht besteed worden aan toegankelijke, conflictvrije overgangen (fietsbruggen, tunnels, groene kruispunten...). Niet alleen lokaal maar zeker ook in het Bovenlokaal Fietsroutenetwerk moet sneller geïnvesteerd worden.
- Verkeerseducatie van ouderen: OKRA(-SPORT+) zet al jaren in op verkeerseducatie van ouderen en op lessen 'veilig elektrisch fietsen'. We verwachten blijvende ondersteuning voor deze sensibiliseringsacties en training.

- Informatie- en sensibiliseringscampagne elektrische fietsen: weggebruikers, vooral bestuurders van voertuigen en voetgangers, houden geen rekening met de hogere snelheden van de elektrische fiets. Veel ongevallen kunnen vermeden worden via een gerichte informatiecampagne.

3.4 Privévervoer

3.4.1 Rijvaardigheid en de uitsluiting van autoverzekering

Heel wat ouderen zijn aangewezen op hun wagen om mobiel te kunnen blijven. Leeftijd mag geen bepalende factor zijn om al dan niet een wagen te mogen besturen of een autoverzekering te bekomen of te behouden. Onderzoek toont immers aan dat geen automatisch verband bestaat tussen een hogere leeftijd en een verhoogd risico op schade of een verminderde rijvaardigheid.

OKRA verzet zich daarom tegen beperkingen die uitsluitend op leeftijd steunen. Enkel objectieve en algemeen geldende criteria mogen gehanteerd worden.

3.4.2 Autovrije wegen

Het autovrij inrichten van diverse wegen en centra zorgt voor een veiligere en prettigere omgeving voor voetganger en fietser. Ouderen die niet meer mobiel zijn, worden soms wel slachtoffer in autoluwe zones. Wanneer autoverkeer geweerd wordt, verwacht OKRA een degelijk alternatief dat de mobiliteit van ouderen versterkt (bijvoorbeeld wandelbus, elektrische centrumwagens...).

3.4.3 Stapsgewijs naar een dieselarme maatschappij

In de nabije toekomst zullen meer en meer steden een Lage Emissiezone (LEZ) invoeren. Vooral oudere dieselwagens zouden het hierbij moeten ontgelden, met een bijkomend strenger worden van de voorwaarden in 2025. Hoe nobel een LEZ ook mag zijn, heel wat ouderen dreigen hier onder te lijden. Veel senioren zijn in het bezit van oudere dieselwagens, die door de weinige kilometers die men rijdt, niet gauw vervangen zullen worden. De verkoopprijs van dergelijke wagens is daarenboven ook gedaald. Heel wat oudere dieselrijders maken zich zorgen. Mogen ze binnenkort de (eigen) stad nog in?

Om de overgang van een dieselrijk naar een dieselarm wagenpark in België vlot te laten verlopen, vraagt OKRA in de eerste plaats om eenzelfde reglementering van LEZ in te voeren in heel België, zodat de leesbaarheid van deze zones verhoogd wordt. Daarnaast verwachten we ook enkele compenserende overgangsmaatregelen van fabrikanten. Onder meer een premie om vervuilende motoren aan te passen (die de reële kost dekt) en een financiële tegemoetkoming van de fabrikant om een nieuwe, schonere wagen aan te bieden ter vervanging van de vervuilende dieselwagen (naar analogie met Duitsland). Overheden moeten zelf het voortouw nemen in de 'groene revolutie' en hun eigen wagenpark versneld vervangen door milieuvriendelijke voertuigen.

Bijkomend kan de federale overheid verder gaan dan de Europese opgelegde norm en brandstof verbruikende bedrijven verplichten om tegen 2020 minstens 15 procent biobrandstof, in plaats van de opgelegde 10 procent, in de aangeboden brandstoffen (benzine en diesel) te voorzien. Ten slotte kan de overheid een tandje bijsteken in het aantrekkelijk maken van écht groene wagens.

3.5 Collectief vervoer

OKRA ziet het als een basisopdracht van overheden om goed, voldoende, toegankelijk, vlot en betaalbaar openbaar vervoer te voorzien voor al hun burgers, ongeacht hun woonplaats. Deze publieke opdracht moet onder overheidscontrole blijven en gevrijwaard worden van verdere privatisering.

3.5.1 Intermodale afstemming van dienstregeling, ticketing en open informatiedeling

- De verschillende openbare vervoersdiensten moeten streven naar een geïntegreerd en toegankelijk netwerk waar op elkaars dienstverlening wordt ingespeeld. OKRA verwacht dat via het Executief Comité

van de Ministers van Mobiliteit stappen gezet worden om het federaal en gewestelijk beleid op elkaar af te stemmen.

- De veralgemening van één multimodaal, geïntegreerd ticketsysteem, geldig voor alle openbaar vervoer in België is, via de uitrol van MOBIB, nog steeds niet gerealiseerd. OKRA verwacht dat reizigers snel en probleemloos, via een en dezelfde toegangskaart, kunnen gebruik maken van alle vervoersaanbieders in heel België. Indien in Vlaanderen het model van basisbereikbaarheid uitgerold wordt, moeten ook alle nieuwe vervoersaanbieders instappen in dit verhaal.
- Geoptimaliseerde intermodale afstemming van tarieven is al jaren een vraag van OKRA. We vinden het belangrijk dat de betaalbaarheid van het vervoersaanbod voor de oudere gebruiker wordt gegarandeerd. We vragen het behoud van de kortingstarieven voor ouderen en de afschaffing van de uurbepanking voor het gebruik van het seniorenbiljet. Hiertoe vragen we dat de capaciteit van het openbaar vervoer wordt vergroot, zowel in frequentie als grootte van het aantal te vervoeren passagiers per rit.
- Multimodale, open informatiedeling over alle vervoersaanbieders heen kan veel oudere reizigers een duidelijker zicht geven op hun reisroute. Voor zowel het trein-, tram-, bus- als ander collectief of deelvervoer is actuele en correcte informatie onontbeerlijk om je vlot te verplaatsen. Informatie over het collectief vervoersaanbod zou via één uniek aanspreekpunt raadpleegbaar moeten zijn; ook via niet-digitale, klassieke communicatiekanalen.

3.5.2 Toegankelijkheid station, perron en rollend materieel

Iedere reiziger heeft recht op toegankelijk, voldoende en stipt openbaar vervoer. OKRA ijvert voor de aankoop van enkel toegankelijk rollend materieel, de aanpassing van perrons, stations en opstapplaatsen als investeringsprioriteit en de inkorting van de voorafgaandelijke termijn voor het aanvragen van assistentie of toegankelijk vervoermiddel.

3.5.3 Verkoopkanalen spoor

Heel wat oudere reizigers, vooral zij die occasioneel reizen, ondervinden problemen met de ticketautomaten in de stations (bediening van digitaal aankoopstelsel, locatie, werking, beperkte aanwezigheid toestellen, technische defecten, beperking in ticketopties...). OKRA verwacht dat de NMBS de nodige begeleiding biedt aan ouderen die moeilijkheden ondervinden en andere (niet-digitale), makkelijk bereikbare verkoopkanalen en -punten blijft aanbieden (bijvoorbeeld krantenwinkel, supermarkt, gemeentehuis, bibliotheek...).

3.5.4 Van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid

- De noden en behoeften van mensen om volwaardig te kunnen participeren aan het maatschappelijk leven zijn voor OKRA het uitgangspunt voor basisbereikbaarheid. Woonwerk- en woonschoolverkeer worden echter als enige uitgangspunten geponereerd voor de uitrol ervan. Dit terwijl een recente Vlaamse studie aangeeft dat recreatieve verplaatsingen het grootste aantal verplaatsingen en kilometers oplevert. OKRA verwacht daarom dat ook recreatieve en andere attractiepolen zullen opgenomen worden in het kern- en het aanvullend net. Om maximaal te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven moeten oudere reizigers bestemmingen met diverse functies kunnen bereiken: economische, sociale, dienstverlenende, commerciële, recreatieve, culturele enzovoort. Bereikbaarheid van bestemmingen met sociaal-culturele functies zoals het verenigingsleven, vrienden en familie, plaatsen waar cultuur, sport en ontspanning aangeboden worden, zijn uiterst belangrijk voor ouderen. De sociale functie van het openbaar vervoer mag dan ook niet aangetast worden.
- Om de maatschappelijke functie van collectief vervoer te vrijwaren, moet het middenveld, waaronder OKRA, betrokken worden en kunnen participeren bij de opmaak van de vervoersplannen. Dit op alle niveaus: kern-, aanvullend net en vervoer op maat. Er moet een werkbaar model van participatie- en stakeholdersmanagement opgemaakt worden dat daadwerkelijke participatie garandeert aan diverse types van reizigers, waaronder ouderen.
- OKRA maakt zich zorgen over de mogelijke tariefdifferentiatie tussen vervoersregio's. Elke vervoersregio mag zelf de kostprijs bepalen voor de vervoersdiensten die hij aanbiedt. OKRA vindt dat binnen en over de grenzen van de vervoersregio's gezorgd moet worden voor transparantie en eenduidigheid in

tariefstructuren en -voorwaarden. We ijveren voor één uniek vervoersbewijs voor het volledige vervoerssysteem. Een reiziger in een landelijke regio met weinig vervoersaanbieders moet hetzelfde betalen voor zijn rit als een stadsbewoner, ongeacht de gebruikte vervoersmodus- of net. OKRA pleit ervoor om de huidige, sociale tarieven te behouden.

- Om de transparantie voor de reiziger te verzekeren, is het noodzakelijk om te voorzien in één centraal aanspreekpunt en niet één per vervoersregio. Er moet gebruik gemaakt worden van verscheidene, ook niet-digitale communicatie- en informatiekanalen (loket, gratis infolijn, brochures...).
- OKRA vraagt dat binnen de vervoersregio's niet alleen middelen en garanties worden voorzien voor het kernnet en het aanvullend net, maar dat ook voldoende middelen en garanties worden geboden voor het vervoer op maat. Er is bovendien een duidelijk kwaliteitskader nodig voor aanbieders van vervoer op maat, dat steunt op de inzet van professionele chauffeurs. Vrijwilligers mogen de blinde vlekken niet oplossen die het 'regulier' vervoer niet invult.
- Het aangepast vervoer zal vanaf 2019 geïntegreerd worden in het Vervoer op maat. OKRA verwacht dat de toegangsvoorwaarden voor reizigers laagdrempelig genoeg zullen zijn, zodat ook ouderen met mobiliteitsmoeilijkheden blijvend zullen kunnen gebruik maken van het deur-aan-deur vervoer. We verwachten ten slotte dat de betaalbaarheid voor deze reizigers gegarandeerd blijft en dat het aanbod kan uitgebreid worden.

3.6 Niet dringend liggend ziekenvervoer

OKRA ontvangt signalen dat daar waar het ziekenfonds niet tegemoetkomt in de vervoerskosten van het niet-dringend liggend ziekenvervoer, ouderen te kampen krijgen met sterk stijgende prijzen. Vaak zijn ouderen niet goed ingelicht over de terugbetalingsmodaliteiten. OKRA verwacht dat naast de reeds voorgestelde kwaliteitseisen, ook een duidelijk afsprakenkader gemaakt wordt over de kostprijs van het niet-dringend ziekenvervoer en een duidelijke informatiecampagne voor gebruikers uitgewerkt wordt.

4. GEZONDHEIDSZORG, OUDERENZORG EN WELZIJN

4.1 Gezondheidspreventie en positieve gezondheid

OKRA blijft meer aandacht opeisen voor gezondheidspreventie bij ouderen.

Er moet ingezet worden op een gezamenlijke visie, beleid en acties om een gezonde, actieve levensstijl bij ouderen te stimuleren en dit op alle levensdomeinen: beweging, voeding, psychisch welbevinden, sociale contacten...

Sensibilisering van alle actoren in de gezondheidszorg (artsen, zorgaanbieders, patiënten...) is noodzakelijk om gezondheidspreventie te bevorderen, zeker voor achtergestelde groepen.

Het bekende gezondheidsconcept van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) moet gewijzigd worden. De WHO definieert gezondheid als *'een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn en niet slechts de afwezigheid van ziekte of andere lichamelijke gebreken'*. Het merendeel van de bevolking beantwoordt niet aan deze gezondheidsdefinitie.

OKRA opteert voor het nieuwe gezondheidsconcept zoals onder andere uitgewerkt door de Nederlandse wetenschapper Machteld Huber. Zij ziet gezondheid *'als het vermogen je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'*. Door de nadruk te leggen op veerkracht en eigen regie, voelen patiënten zich in hun kracht aangesproken en niet uitsluitend benaderd als zieke.

In deze visie is gezondheid niet langer strikt het domein van de zorgprofessionals maar van ons allemaal. Het gaat immers om het vermogen om met veranderende omstandigheden om te kunnen gaan.

Huber onderscheidt in haar concept zes gezondheidsdimensies: lichaamsfuncties, mentale functies en beleving, spiritueel/existentiële dimensie, kwaliteit van leven, sociaal maatschappelijke participatie en het dagelijks functioneren.

OKRA vraagt dat dit nieuwe concept van **Positieve Gezondheid** het richtsnoer wordt in het beleid van de diverse overheden.

Dit nieuwe concept maakt niet enkel geen onderscheid meer tussen gezonde en zieke, maar ook geen onderscheid meer op het vlak van leeftijd. Dit laatste blijft een pijnpunt, zowel in de federale als in de Vlaamse gezondheidszorg.

In dit kader vraagt OKRA dat:

- De Vlaamse overheid de expliciete leeftijdsdiscriminatie ingeschreven in het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap vanaf 65 jaar afbouwt.
- De federale overheid (RIZIV) haar beslissing dat 65-plussers geen beroep kunnen doen op de RIZIV-terugbetaling voor psychologische hulp, intrekt. Deze beslissing is pure leeftijdsdiscriminatie.

4.2 De Vlaamse overheid

Bij de aanvang van de legislatuur moet voor de volledige beleidsperiode een toereikende financiering vrijgemaakt worden om de onderstaande punten te realiseren. De financiering van de Vlaamse Sociale Bescherming 'inclusief de woonzorg' moet in een structureel meerjarenplan gegoten worden. Een jaarlijkse bedeltocht voor noodzakelijke middelen moet vermeden worden.

4.2.1 De Vlaamse Sociale Bescherming (VSB)

De VSB is eigenlijk de Vlaamse zorgverzekering. Ze is gericht op personen die langdurige zorg nodig hebben, maar zolang mogelijk thuis willen blijven en willen blijven participeren aan de samenleving. Vandaag zitten daarin: het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (vroegere uitkering zorgverzekering), het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood (vroegere Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden) en het zorgbudget voor

mensen met een handicap. Vanaf 2019 wordt dit uitgebreid met de mobiliteitshulpmiddelen en de woonzorgcentra. De uitvoering gebeurt door de zorgkassen.

De grote discussie over solidariteit in bijdragen en inkomsten moet in dit kader nog van start gaan. Alles wijst er op dat de huidige bijdragen (52 of 26 euro) in de toekomst sterker verhogen in functie van de stijgende noden.

OKRA is voorstander van:

- een verzekeringsmodel met een verplichte individuele bijdrage. OKRA vraagt een meer inkomens- en vermogensgerelateerde bijdrage, waarbij rekening gehouden wordt met de reële draagkracht;
- een geïntegreerde uitkering in functie van de zorgzwaarte, waarin zowel een forfaitair bedrag zit (= het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden), als een inkomens- en vermogensafhankelijk uitkeringsgedeelte (= het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood);
- afschaffing van de carenperiode van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden;
- minimaal een automatische indexering en welvaartsvastheid van deze uitkeringen. Regelmatig moet afgetoetst worden of dit volstaat om tegemoet te komen aan de reële kost van de zorgnoden. Zo niet moet dit via de algemene solidariteit opgevangen worden.

Het principe van de persoonsvolgende financiering wordt beleidsmatig in het vooruitzicht gesteld. De uitwerking van de persoonsvolgende financiering vraagt evenwel om voldoende onderzoek, dialoog met de doelgroep en pilootprojecten. Ook een grondige evaluatie van de effecten van de persoonsvolgende financiering o.a. in de sector van de personen met een handicap en in andere landen en sectoren is hierbij essentieel.

Beleidsmatig vertrekt men van de zorgnood van de persoon om de hoogte van het zorgbudget te bepalen. De BelRAI(screener) lijkt hiervoor het meest aangewezen instrument. OKRA wijst er op dat bij de invoering ervan een voldoende lange overgangperiode moet voorzien worden om te vermijden dat actueel rechthebbenden bij de invoering uit de boot dreigen te vallen.

De persoonsvolgende financiering kan de zorgbehoevende en/of zijn vertrouwenspersoon nieuwe mogelijkheden bieden, maar niet iedereen is in staat om zijn eigen zorgnoden te formuleren en de zorg zelf te coördineren. Ook de voorzieningen geven aan dat dit onzekerheden creëert op het vlak van de continuïteit in het zorgaanbod. OKRA pleit dan ook voor het recht om niet zelf te moeten kiezen en niet zelf de eigen zorg te moeten beheren. Deze persoonlijke keuze dient rechtmatig ingebouwd te worden in het nieuwe systeem. Een externe zorgbemiddelaar kan hierbij ondersteunend en adviserend optreden, zonder in de plaats te treden van de zorgbehoevende of zijn vertrouwenspersoon.

OKRA is geen voorstander van een volledige persoonsvolgende cash financiering (zorgbudget). De geïntegreerde uitkering wordt cash uitbetaald. De zorgkosten daarentegen moeten gedekt worden door de VSB en uitgekeerd via een zorgticket dat enkel gebruikt kan worden voor de decretaal erkende zorgvoorzieningen (zie punt 2). Hierbij moet rekening gehouden worden met de reële woon- en zorguitgaven.

Een laagdrempelig, toegankelijk aanbod moet gegarandeerd worden voor elkeen die zorgbehoevend wordt, ongeacht het inkomen. We hebben vandaag evenwel onvoldoende zicht op de (toekomstige) kostprijs van het zorgaanbod. OKRA pleit voor een grondig onderzoek in functie van de invoering van een maximumfactuur in de langdurige zorg omdat de betaalbaarheid van de zorgvoorzieningen niet gegarandeerd kan worden. De overheid kan de toepassing van de maximumfactuur beperken door duidelijke prijsafspraken op te leggen aan de erkende zorgaanbieders (zie ook punt 2: betaalbaarheid en prijsbeleid). Deze maximumfactuur houdt enkel rekening met de zorgkosten, niet met de leef- en woonkosten.

4.2.2 De woonzorg

Omvat de voorzieningen van het Vlaams welzijns- en zorgbeleid waar vooral de ouderen het meest een beroep op doen. We denken aan de thuiszorg, de tussenvoorzieningen (herstel, kortverblijf, dagopvang, assistentiewoning...), de residentiële zorg, de mantelzorgverenigingen, de lokale dienstencentra... Het decreet regelt onder meer hun erkenning en programmatie, de kwaliteitsvereisten, hun onderlinge afstemming en samenwerking...

4.2.2.1 Het zorgaanbod

Drie belangrijke criteria om het aanbod te beoordelen zijn:

- **Toegankelijkheid:** OKRA vindt dat de ouderenzorg voor iedereen toegankelijk moet zijn.
Dit houdt in dat er een voldoende aangepast en regionaal gespreid aanbod moet zijn om tegemoet te komen aan de noden en behoeften. De erkennings- en programmatiënormen moeten correct opgesteld en uitgevoerd worden. Naast de demografische criteria moet ook rekening gehouden worden met de reële bezettingsgraad van de voorzieningen. Een objectief en transparant wachtlijstbeleid moet de regionale zorgtekorten registreren, zodat hier accuraat op ingespeeld kan worden.
Collectief wonen moet voor alle ouderen (ook niet zorgbehoevend) mogelijk blijven. De huidige woonzorgcentra evolueren zeer snel naar verzorgingstehuizen, waardoor ze niet meer toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor niet zorgbehoevende ouderen. Naast zorgbehoevendheid is ook eenzaamheid een belangrijke factor om uit te kijken naar een collectieve vorm van huisvesting. Assistentiewoningen zijn te weinig collectief opgevat om hierop een antwoord te bieden. Er moet creatief nagedacht worden over nieuwe vormen van collectief wonen, eventueel binnen de muren van WZC.
- **Kwaliteit van de zorgverlening:** hier speelt de personeelsomkadering een belangrijke rol. Niet enkel het aantal personeelsleden, ook de diversiteit van beroepsdisciplines is van belang. Het onderwijs en de vorming in de zorgsector moet meer mensgericht worden, niet enkel technisch. Personeelsleden die ingeschakeld worden in de persoonsgerichte zorg moeten de taal van de gemeenschap en de cultuur van de bewoners respecteren. Een nieuw kwaliteitsvol personeelskader vereist een eerlijke verloning om het beroep aantrekkelijk te maken en het groot verloop in te perken.
Essentieel is het respect en de medezeggenschap van gebruikers, mantelzorgers en familieleden in het leef-, woon- en zorgplan.
Ook de rol van de vrijwilligers in de zorg moet erkend worden, maar mag de reguliere tewerkstelling niet vervangen.
- **Betaalbaarheid en prijsbeleid:** een verblijf van een aantal jaren in een woonzorgcentrum of intensieve thuiszorg is een groot risico met een grote kost en moet sociaal verzekerd worden (zie VSB). Hierbij is extra aandacht nodig voor de gezinsdimensie. Ook voor koppels moet een opname betaalbaar worden. Naast het onderzoek voor de mogelijke invoering van een maximumfactuur pleit OKRA voor een door de overheid gereguleerd prijsbeleid voor heel de zorgsector. Verplichte prijsverhogingsaangifte moet de overheid, gebruikers en voorzieningen voldoende en relevante informatie verschaffen over het kostenniveau en de winst- en verliesmarges in de sector.
Een financieel transparante zorgmarkt is nodig voor deze sterk gesubsidieerde sector.
De kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid in de zorg kan mee bewaakt en gegarandeerd worden door bewoners/gebruikers/patiënten meer inspraak te geven. Door dit op te nemen in het erkenningsbeleid verzekert de overheid zich ervan dat ze in alle sectoren wordt gerealiseerd.
We denken daarbij aan:
 - het versterken van de werking van de huidige bewoners- en gebruikersraden;
 - het uitbreiden van hun bevoegdheden;
 - het organiseren van stakeholdersoverleg in elke zorg- en welzijnsorganisatie, zoals bijvoorbeeld het afvaardigen van vertegenwoordigers van cliënten/patiënten/bewoners in de Algemene Vergadering;

- het werken met onafhankelijke vertegenwoordigers of referentiepersonen in de residentiële sectoren, die deelnemen aan de raad van bestuur, die de bewoners kunnen bijstaan in de bewonersraden en een brugfiguur kunnen zijn tussen Raad van Bestuur en bewoners.

4.2.2.2 *Herinvestering van de winst!*

Mensen die zorg nodig hebben, verwachten dat deze zorg toegankelijk, kwaliteitsvol en betaalbaar is. Deze zorg kan niet tot stand komen zonder overheidsregulering en financiële ondersteuning. Het is onaanvaardbaar dat ondernemingen die zorg- of welzijnsdiensten aanbieden de betaalbaarheid en kwaliteit onder druk zetten om winst te maken. De enig aanvaardbare winst is deze die opnieuw geïnvesteerd wordt in de door de Vlaamse overheid opgelegde kwaliteitsnormen van de zorg.

Er is nood aan een Vlaams kaderdecreet inzake Maatschappelijk Verantwoorde Zorg, dat de spelregels ten aanzien van alle initiatiefnemers in alle sectoren van zorg en welzijn, decretaal verankert.

Meer specifiek vestigen we in dit kader de aandacht op de assistentiewoning.

Bij de promotie om te investeren in een assistentiewoning gaat alle aandacht uit naar het zogenaamd gegarandeerd rendement. Velen worden hierdoor verblind en constateren achteraf dat ze de aangekochte woning niet verhuurd krijgen, de verlaagde btw niet van toepassing is... waardoor het rendement niet gehaald wordt.

Door de sterke promotie zijn er te veel (niet erkende) assistentiewoningen op de markt die niet voldoen aan de minimale voorwaarden voor een kwaliteitsvolle zorgondersteuning (woonassistent, crisiszorg en overbruggingszorg). De prijs-kwaliteitverhouding is in veel gevallen onverantwoord. De overheid moet deze ontspoorde markt dringend decretaal reglementeren.

4.2.2.3 *Positie van de zorggebruiker en mantelzorger*

OKRA benadrukt om op korte termijn te komen tot een degelijk, duidelijk statuut van de positie van de zorggebruiker en de mantelzorger. Er is nood aan:

- Duidelijke informatie over de zorg- en ondersteuningsmogelijkheden, alsook over de wederzijdse rechten en plichten.
- Gegarandeerde inspraak in welke zorg nodig is en hoe deze aangepast moet worden aan de eigen noden en verwachtingen.
- Inzage- en schrijfrecht in het individueel zorg- en hulpverleningsdossier dat de ondersteuningsnoden en doelen omschrijft zoals ze in samenspraak opgesteld worden.
- Garantie van een degelijke klachtenbehandeling.
- Bij residentiële opname is er:
 - ondersteuning om de zelf- en samenredzaamheid aan te moedigen en te verhogen;
 - de garantie van collectieve inspraak en medebeheer. De cliëntenraad duidt een referentiepersoon aan, met de nodige competenties, die deelneemt aan de raad van bestuur van het woonzorgcentrum, namens de bewoners. Deze persoon hoeft geen bewoner of familie te zijn.

4.2.2.4 *De vermaatschappelijking van de zorg*

OKRA staat positief ten aanzien van de zogenaamde vermaatschappelijking van de zorg en in dit kader ook van het belang van de buurtgerichte zorg. Vermaatschappelijking van zorg wil het enorme maatschappelijke kapitaal dat Vlaanderen rijk is, mobiliseren. Het beleid zal sociale netwerken, buurtwerking en het verenigingsleven aanmoedigen, zodat mensen zich met elkaar verbonden weten.

Er wordt dan maximaal een beroep gedaan op het netwerk rond een zorgbehoevende persoon om deze zo lang mogelijk thuis te laten wonen in de vertrouwde omgeving. Hierbij kunnen de lokale dienstencentra - voor wie ze nodig heeft - een belangrijke rol en functie vervullen. Daartoe moeten lokale dienstencentra vertrekken vanuit de aanwezige mogelijkheden bij de lokale initiatieven en verenigingen. Zij moeten tot op

het buurtniveau operationeel uitgebouwd worden. Samenwerking vanuit een lokaal netwerk moet decretaal verplicht worden. Welzijns- en zorgactoren, mantelzorgers, ouderenverenigingen en relevante buurtactoren moeten deel kunnen uitmaken van dit lokaal netwerk. OKRA wenst hieraan mee te werken vanuit haar rol en positie als sociaal-culturele organisatie. Ook zorggebruikers en hun mantelzorgers hebben nood aan ontmoeting, ontspanning, vrijetijdsbesteding, uitstappen, reizen... De lokale dienstencentra moeten hier niet in de plaats treden van het verenigingsleven, ze moeten elkaar aanvullen en versterken vanuit hun eigen rol en positie.

De vermaatschappelijking van de zorg mag niet in de plaats treden van de professionele zorg en ze mag geen effect hebben op de noodzakelijke zorgbudgetten. De ultieme verantwoordelijkheid moet bij de overheid blijven, om te vermijden dat bepaalde groepen door de mazen van het net vallen.

4.3 De federale gezondheidszorg

4.3.1 Nood aan een globaal, complementair en gecoördineerd beleid

De gezondheidszorg is na de zesde staatshervorming complexer en onduidelijker geworden, zeker voor de burger. De fragmentatie moet beter gestroomlijnd worden in het belang van de ouder wordende patiënt en van de kwaliteit van de zorg. Alle beleidsniveaus moeten samenwerken om antwoorden te vinden op de grote uitdagingen waarmee de gezondheidszorg geconfronteerd zal worden. Ook na de defederalisering van de ouderenzorg blijven oudere patiënten een belangrijke doelgroep van het federaal Volksgezondheidsbeleid.

4.3.2 Minimale reële groeicnorm van het budget

Gelet op het groeirijme van de uitgaven (jaarlijks 2 à 3 procent) en de noodzaak om de toegankelijkheid van de gezondheidszorg te verbeteren, vragen we een minimale reële jaarlijkse groeicnorm van 2,5 procent. Deze moet toereikend zijn om de kwalitatieve solidaire zorg te garanderen. Dit vergt onderbouwd onderzoek in de toekomst.

4.3.3 Geen privatisering van de gezondheidszorg

De patiënt betaalt nu al ongeveer een kwart van de gezondheidsuitgaven zelf (inclusief private verzekering). Steeds meer mensen moeten gezondheidszorg uitstellen om financiële redenen. Privatisering van de gezondheidszorg moet met alle middelen bestreden worden. Het persoonlijk aandeel moet opnieuw een beperkt 'remgeld' worden om onnodige uitgaven te vermijden. Vandaag is het voor velen een drempel geworden, waardoor noodzakelijke gezondheidszorgen uitgesteld worden. De hospitalisatieverzekeringen hebben zich geënt op de te sterke stijging van de 'remgelden', zeker bij een ziekenhuisopname.

Hospitalisatieverzekeringen bewijzen voortdurend dat ze noch effectief noch efficiënt zijn. De groepen die ze nodig hebben - ouderen en chronisch zorgbehoevenden - vallen uit de boot omwille van de kostprijs. Bovendien stijgen hospitalisatieverzekeringen sterker dan de budgetten voor de ziekteverzekering. Hospitalisatieverzekeringen zorgen voor een eigen vicieuze cirkel, ze stimuleren de permanente verhoging van de supplementen door de specialisten en ziekenhuizen, omdat ze toch terugbetaald worden door de hospitalisatieverzekering.

Bij opname in een ziekenhuis in een eenpersoonskamer is er niet enkel de extra kost voor een eenpersoonskamer, maar nog veel meer de extra kost van de supplementen die aangerekend worden door gebruik te maken van een eenpersoonskamer. Ereloonsupplementen van 100, 200 tot zelfs 300 procent voor patiënten die in een eenpersoonskamer verblijven, zijn geen uitzondering en niet te rechtvaardigen. Daarom vragen wij dat het recht op het aanrekenen van ereloonsupplementen op basis van de keuze voor een eenpersoonskamer afgeschaft wordt en dat er duidelijke spelregels komen die het belang van de patiënt vooropstellen. Hospitalisatieverzekeringen moeten prioritair georiënteerd worden op het dekken van de hotelkosten. Een eenpersoonskamer moet op termijn voor iedereen mogelijk worden omdat ze geen luxe meer is maar een basisverwachting.

Door een verhoging van de sociale bescherming moet de noodzaak van een hospitalisatieverzekering stap voor stap afgebouwd worden voor alle medische risico's.

4.3.4 Een federaal dementieplan

Het aantal personen met dementie zal in België de komende jaren sterk stijgen. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie een verdubbeling van het aantal tegen 2050, wereldwijd een verdrievoudiging. Het federaal en het Vlaams dementieplan moeten beter gecoördineerd worden, waarbij onder meer ingezet wordt op een vroegtijdige diagnose en het implementeren van zorgmodellen voor een betere omkadering.

Meer aandacht moet ook uitgaan naar degelijke financieringsmechanismen voor wetenschappelijk en maatschappelijk relevant onderzoek naar specifieke aandoeningen bij ouderen, waaronder dementie. Dit wordt best op Europees en/of wereldniveau (WHO) afgesproken.

4.3.5 Verantwoord medicatiegebruik

Uit diverse onderzoeken blijkt dat het gebruik van antidepressiva en antipsychotica bij ouderen zeer hoog ligt, zeker bij bewoners van woonzorgcentra. Niettegenstaande slechts 1,4 procent van de bevolking in een woonzorgcentrum opgenomen is, vertegenwoordigt deze groep 5,6 procent van de totale uitgaven voor geneesmiddelen. Investeren op meer gespecialiseerd personeel kan bij invoering van vervangende (psychologische en psychiatrische) therapieën leiden tot minder medicatiegebruik. Met alle overheden en zorgverstrekkers samen moet een preventief en curatief beleid met de sector uitgetekend worden in functie van een verantwoord medicatiegebruik bij ouderen. Met vooral aandacht voor de nefaste invloed van het voorschrijfgedrag van artsen dat beïnvloed wordt door de farmaceutische sector.

4.3.6 Uitbreiding verstrekkingenpakket ziekteverzekering

Het verstrekkingenpakket van de verplichte ziektekostenverzekering moet verder uitgebouwd en betaalbaar worden. We denken hierbij aan een betere terugbetaling van essentiële noden voor een kwaliteitsvol leven zoals: tandzorg, hoorapparaten, geestelijke gezondheidszorg (terugbetaling raadpleging eerstelijnspsycholoog), palliatieve zorg...

4.3.7 Voltooid leven of levensmoeheid

Regelmatig oordelen mensen dat hun leven 'voltooid' is en dat ze het om die reden willen beëindigen. Ook al zijn ze nog relatief gezond, ze vinden dat hun leven geen waarde meer heeft. Een aantal onder hen ziet het zelfverkozen levenseinde als enige uitweg.

Uit de interne discussie over 'voltooid leven' merken we een fundamentele evolutie op, die zich steeds meer focust op de individuele vrijheid van de mens.

Dit is een belangrijke waarde. Ouderen willen immers op een autonome wijze in het leven staan en de mogelijkheid hebben om over hun eigen leven te beschikken.

In de visie van OKRA dient dit evenwel te gebeuren in relatie en verbondenheid met de anderen. Het is dan ook een maatschappelijk vraagstuk en niet louter een individueel vraagstuk.

Achter de term 'voltooid leven' gaat veel leed schuil dat wij als samenleving kunnen verzachten, zodat de wil om te leven weer de overhand krijgt. Het idee als persoon geen waarde meer te hebben voor en in de samenleving, is een gedachte die opkomt in een samenleving die ouderdom onvoldoende waardeert, een samenleving die naar ouderenzorg kijkt als naar een kostenpost. En waarin ook steeds minder tijd is om echt voor elkaar te zorgen.

OKRA wenst een grondige maatschappelijke discussie en beleidsdiscussie waarbij de aandacht uitgaat naar:

- meer investeren in de voorbereiding op en acceptatie van ouderdom;
- opwaardering van de maatschappelijke visie en beleidsvisie op ouderdom;
- voorkomen van eenzaamheid en ondersteunen van ouderen voor het behouden of aangaan van (nieuwe) sociale contacten. Waardeer en ondersteun de rol die ouderenverenigingen hierin spelen;
- aandacht voor zingeving: zin leren/blijven geven aan het bestaan, ook op hoge leeftijd;

- permanent investeren in passende, kwalitatieve, nabije en spirituele zorg;
- aandacht voor ouderen met een doodswens.

Wij beseffen dat niet alle problemen van elkeen hiermee opgelost kunnen worden. We willen wel maximaal maatschappelijk investeren om te vermijden dat een 'autonome' beslissing ingegeven zou worden door externe factoren die we zelf in de hand hebben.

4.4 Europees niveau

Als Europa zich blijft baseren op een eenzijdige, vrij ongunstige toepassing van het vrij verkeer van diensten en goederen en het recht op concurrentie, betekent dit een bedreiging voor ons gezondheidsmodel. Gezondheidszorg moet behoren tot de sociale diensten van algemeen belang waarvoor het mededingingsrecht en het vrije verkeer van diensten niet onbeperkt kan worden uitgeoefend. De commercialisering wordt door het Europees beleid bevorderd.

We vragen een Europees gezondheidsbeleid dat steunt op de fundamentele waarden van universaliteit, toegankelijkheid, rechtvaardigheid en solidariteit, kwaliteit en stabiliteit. De Europese Unie moet bewaken dat deze waarden de hoeksteen blijven voor de Europese gezondheidsstelsels. De specificiteit van de gezondheidszorg en de welzijnszorg moet expliciet erkend worden.

Meer aandacht moet uitgaan naar het noodzakelijk wetenschappelijk onderzoek op vlak van dementie.

5. PENSIOEN

De basisdoelstelling van een pensioensysteem bestaat er in om mensen na hun loopbaan op actieve leeftijd een goede levensstandaard te garanderen, gekoppeld aan het huidige welvaartsniveau. Voor de gepensioneerde is het pensioen vaak het enige inkomen. Voor wie werkt en/of werkgever is, houdt het pensioensysteem op de eerste plaats de plicht in om solidair bijdragen te betalen op alle verdiensten. Een pensioensysteem, opgebouwd als repartitiesysteem, is daarom bij uitstek een samenlevingscontract gebaseerd op intergenerationele solidariteit. Dit moeten we behouden. Het belangt iedereen aan: het moet aan iedereen, jong en oud, actief of gepensioneerd, duidelijke perspectieven bieden op basis van heldere spelregels. Zekerheid impliceert dat het pensioensysteem financieel en sociaal duurzaam is, dat lasten van de huidige pensioenen niet worden doorgeschoven naar toekomstige generaties, maar ook dat er niet geraakt wordt aan verworven rechten.

Zekerheid veronderstelt ook solidariteit: mensen moeten binnen het pensioensysteem gecompenseerd worden voor persoonlijke kenmerken en/of gebeurtenissen waarop ze zelf geen controle kunnen uitoefenen. Hierdoor kan men ongelijkheden corrigeren die niet te rechtvaardigen zijn op basis van de loopbaan en kan men ook aan de zwakkeren in de samenleving een behoorlijk pensioen garanderen.

OKRA is ervan overtuigd dat alleen een goed wettelijk pensioen, in combinatie met flankerende (sociale) maatregelen de beste garantie bieden om zoveel mogelijk gepensioneerden dit toereikend inkomen te verzekeren en hen zekerheid te bieden. OKRA eist dan ook een maximale inzet voor de eerste pijler van het pensioen, en roept een halt toe aan de wildgroei inzake aanvullende pensioenen. Bovendien is een sluitende financiering hoogstnoodzakelijk, en moet daarvoor ook gekeken worden naar bijdragen uit vermogen.

5.1 Toekomstgericht pensioenbeleid op lange termijn

Er is nood aan een duurzame visie die een degelijk pensioeninkomen op korte en lange termijn garandeert aan jong en oud. Mensen hebben nood aan meer zekerheid en een consistent beleid.

Een hervorming van het wettelijk pensioen naar een puntensysteem wordt momenteel naar voren geschoven. Hierbij zou men per gewerkt jaar een punt ontvangen. Liggen de verdiensten lager dan het gemiddelde inkomen, krijgt men minder dan één punt. Liggen de verdiensten hoger, zou men meer dan één punt krijgen. Het puntenaantal kan gedurende de hele loopbaan opgevolgd worden, maar de waarde van het punt zou men slechts enkele jaren voor pensionering te weten komen.

Dit systeem zou automatisch aanpasbaar zijn wanneer het economisch minder goed gaat en wanneer mensen langer zouden leven. Het pensioenbedrag zou dan automatisch aangepast worden of de pensioenleeftijd verhoogd.

5.1.1 Puntensysteem

- Een puntensysteem kan geen zekerheid noch duidelijkheid garanderen. Het is onaanvaardbaar dat men kort voor zijn pensionering nog niet zou weten wat men aan pensioen zou krijgen. OKRA is bijgevolg tegenstander van dit puntensysteem.
- Een eventuele invoering van een puntensysteem vereist in ieder geval bijkomende analyse. Men gaat immers uit van een budgettair neutrale hervorming. Er is vandaag een gebrek aan inzicht in de herverdelende gevolgen van de hervormingsvoorstellen.²
- Op basis van de bestaande informatie stelt OKRA vast dat er geen verbetering van pensioenopbouw in het puntensysteem zit. De transitie naar een puntensysteem resulteert nu in een groep winnaars en een groep verliezers³.

² Ten eerste gebeurt de herwaardering van de lonen uit het verleden op basis van de loongroei en niet langer op basis van inflatie. Ten tweede wordt het huidige berekeningstarief van 60 of 75 procent naar beneden toe bijgesteld door het te vermenigvuldigen met een correctiecoëfficiënt.

5.1.2 Samenhang, transparantie en eenvoud

We kunnen vandaag onmogelijk spreken van een grondige hervorming noch van een maatschappelijk debat daarover. Momenteel wordt de ene na de andere technische aanpassing doorgevoerd, zonder duidelijk kader. De burger ziet door de bomen het bos niet meer. Bij elke nieuwe pensioenmaatregel en -hervorming moeten de beleidsmakers daarom streven naar meer samenhang, transparantie en eenvoud. Het uiteindelijke doel moet een eenvormig federaal pensioensysteem zijn.

- De versterking van een kwaliteitsvolle sociale bescherming vereist permanente monitoring en bijsturing, vanuit een duurzame en sociale visie, niet op basis van ad-hocmaatregelen.
- Alle burgers moeten in staat zijn te begrijpen op welke wijze hun pensioenrechten worden opgebouwd om in het licht daarvan hun eigen beslissingen te kunnen nemen. Hierbij moet benadrukt worden dat extralegale voordelen ook een weerslag zullen hebben op de hoogte van het pensioen. Zeker voor jongeren is dit belangrijk. Ook moet werk worden gemaakt van een grotere bewustwording rond het intergenerationele aspect van ons repartitiesysteem en de solidariteit die hierin verweven zit.
- De reeds opgestarte gemeenschappelijke pensioenmotor en de 'databank tweede pijler' moeten verder uitgebouwd en verfijnd worden.
- Maatregelen moeten voldoende op voorhand bekendgemaakt worden, met de nodige overgangsmaatregelen.
- Verworven rechten moeten gewaarborgd worden. Wie in het verleden bepaalde loopbaankeuzes maakte, moet kunnen rekenen op de daaraan gekoppelde individuele pensioenrechten.
- De verschillen tussen de stelsels van werknemers, ambtenaren en zelfstandigen zijn historisch gegroeid. Een hervorming moet ertoe leiden dat niet langer te rechtvaardigen verschillen geleidelijk worden opgeheven en een verbetering van alle pensioenen tot gevolg hebben. Bovendien is het noodzakelijk dat alle stelsels hier gelijkwaardig toe bijdragen.

5.2 Versterking van de armoedebescherming

Het risico op inkomensarmoede bij 65-plussers bedraagt nog steeds 15,4 procent (EU-SILC 2016). Bijzonder kwetsbare inkomensgroepen zijn alleenstaanden, vrouwen en 75-plussers.

Pensioenen moeten armoede voorkomen en een voldoende hoge levensstandaard na pensionering waarborgen. Dit veronderstelt een goede sociale bescherming waarbij zowel solidariteit als verzekering tegen inkomensverlies, gewaarborgd zijn.

OKRA wil het armoederisico bij ouderen nog verder doen dalen. Daarvoor zijn zowel verhogingen van de minimumpensioenen als van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) nodig.

- Een algemene verhoging van het minimumpensioen naar het niveau van het minimumloon bij werknemers⁴, is de manier bij uitstek om de doelstelling 'armoedebescherming' binnen het wettelijk pensioenstelsel te verwezenlijken.
- De voorbije twee jaar werden twee extra verhogingen van het minimumpensioen voorzien, enkel en alleen voor mensen met een volledige loopbaan van 45 jaar. Nochtans kunnen de huidige gepensioneerden hun loopbaan uit het verleden niet meer verlengen. Verhogingen moeten echter aan iedereen worden toegekend, niet enkel aan mensen met een volledige loopbaan. OKRA wil dat opnieuw één bedrag minimumpensioen gehanteerd wordt.
- Europese minimumpensioenen moeten onderzocht worden.

³ Een studie van het Planbureau toont aan dat voor de werknemerspensioenen in 2011, de (fictieve) lonen vóór 1980 meer pensioen opbrengen onder het puntensysteem dan onder het huidige systeem. Voor de jaren na 1980 is dit omgekeerd. Op deze regel is één uitzondering: individuen die vóór en na de hervorming gebruik maken van een minimumregeling winnen of verliezen niet of nauwelijks. Dit verklaart mede waarom de hervorming ten goede komt van vrouwen, laaggeschoolden en huurders. Zij winnen meer omdat zij zich vaker bevinden in de vermelde groep met minder dan vijftien loopbaanjaren. Dergelijke loopbaanprofielen zullen echter minder prominent zijn bij recentere cohorten.

⁴ Voor een pensioen berekend als alleenstaande zou dit dan overeenkomen met het bedrag gewaarborgd minimummaandinkomen van 1.593,81 euro. Voor een pensioen berekend als gezin wordt dit vermenigvuldigd met 1,25 procent en bekomt men een bedrag van 1.992,26 euro.

- De IGO-bedragen moeten minstens gelijk zijn aan de geactualiseerde armoedegrens. OKRA pleit er ook voor om de vrijgestelde bedragen van toepassing in het bestaansmiddelenonderzoek te koppelen aan de index. Regelingen of maatregelen die de kosten verhogen moeten meegenomen worden in de aanpassing van de inkomsten.
- De IGO-bedragen moeten minstens gelijk zijn aan de geactualiseerde armoedegrens.

5.3 Versterking van het verzekeringsprincipe

Als we kijken naar de verhouding tussen het gemiddelde rustpensioen van de nieuwe gepensioneerden en het gemiddelde beroepsinkomen, zien we dat de (bruto) 'vervangingsratio' voor de privésector slechts 32,6 procent is. Voor vrouwen zelfs 24,9 procent (Planbureau 2014).⁵

Het wettelijk pensioenstelsel is echter meer dan loutere armoedebestrijding. Het wettelijk pensioen moet in verhouding staan tot de sociale bijdragen die tijdens de actieve loopbaan betaald werden. Het zogenaamd 'verzekeringsprincipe' kan het maatschappelijk draagvlak van de pensioenstelsels verhogen. OKRA eist een degelijke netto-vervangingsratio zodat pensioenen garant staan voor het behoud van de levensstandaard na pensionering.

- Een wettelijk pensioen moet gelijk zijn aan minstens 75 procent van het gemiddelde van het beroepsinkomen van de 25 beste jaren.
- Het loonplafond in de pensioenberekening moet stelselmatig verhoogd worden. Een bijkomende mogelijkheid is het loonplafond over de gehele loopbaan te bekijken, en niet per kalenderjaar zoals dit vandaag het geval is.
- De afbraak van de gelijkstellingen van niet-gewerkte dagen moet gestopt worden. Perioden zoals onvrijwillige werkloosheid, SWT en landingsbanen moeten opnieuw aan een volledig fictief loon worden gelijkgesteld, in plaats van aan een beperkt fictief loon zoals vandaag soms het geval is.

Het moet onderzocht worden of effectieve prestaties aan een hoger percentage dan de huidige 60 procent (of 75 procent in geval van een gezinspensioen) in aanmerking genomen kunnen worden.

5.4 Welvaartsvaste pensioenen

Om de twee jaar krijgen de sociale partners een tweejaarlijkse enveloppe toegekend om de sociale uitkeringen aan te passen aan de gestegen welvaart en levensstandaard. Deze aanpassingen gebeuren dus bovenop de indexering.

Het is onaanvaardbaar dat er bespaard wordt op de welvaartsenveloppe, zoals de voorbije twee regeringen telkens drastisch hebben gedaan. Dit mechanisme is nochtans onontbeerlijk om het niveau van de Belgische pensioenen geleidelijk te verhogen naar dat van de omringende landen.

- Om dit te voorkomen moeten de pensioenen automatisch, jaarlijks en structureel gekoppeld worden aan de loonevolutie.
- Bij pensioenverhogingen (welvaartsvastheid, indexering, aanpassing) moeten de inkomensplafonds en/of referentiebedragen voor de toekenning van de voordelen aan ouderen ook automatisch worden aangepast (fiscale barema's, verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, elektriciteit enzovoort).
- Als minima worden opgetrokken moeten de overige pensioenen mee aangepast worden om eenzelfde inkomensspanning te behouden voor de huidige groep gepensioneerden.

⁵ De effectieve vervangingsratio ligt nog lager doordat extralegale loonvoordelen niet in rekening worden gebracht.

5.5 Verkleinen pensioenkloof tussen partners

Het kostwinnersmodel geënt op het huwelijk is niet langer de referentie. Door de toename van het aantal buitenshuis werkende vrouwen is het combinatiemodel (combinatie werk met gezins-en/of zorgtaken) de nieuwe realiteit. Vrouwen kiezen daarbij vaker voor deeltijdse en (precaire) tijdelijke jobs. Koppels kiezen meer voor het ongehuwd samenwonen dan voor het huwelijk. Vrouwen behoren echter nog steeds tot de meest kwetsbare ouderen.

OKRA pleit voor het behoud van de gezinsdimensie in de pensioenstelsels, maar dan wel gemoderniseerd en geüniformiseerd opdat het pensioensysteem wordt afgestemd op de maatschappelijke realiteit. Keuzes gemaakt binnen het gezin veronderstellen een gedeelde beslissing en verantwoordelijkheid van de partners. Een volledige individualisering van rechten zou de loopbaankeuzes volledig op het individu afwentelen.

- Het aanmoedigen en mogelijk maken van actieve deelname aan de arbeidsmarkt is een belangrijk middel om bestaanszekerheid te garanderen. Evenals het aanmoedigen van actieve deelname van vrouwen én mannen aan zorgtaken en deze te waarderen als gelijkgestelde periodes voor de berekening van het pensioen.
- In de strijd tegen armoede blijft het belangrijk dat personen met een beperkte en/of deeltijdse loopbaan een goede toegang tot het minimumpensioen hebben.
- De rechten van wettelijk samenwonenden en gehuwden moeten met elkaar in lijn kunnen worden gebracht.
- De bescherming van diegenen die hun relatie beëindigen moet voor OKRA in de eerste plaats gebaseerd zijn op solidariteit tussen de ex-partners. Als een van de partners minder pensioenrechten heeft opgebouwd om de zorg voor het gezin op zich te nemen, moeten de rechten van de andere partner verdeeld worden. Solidariteitsmechanismen zijn daarbij zeker nodig om situaties waarin beide partners een zeer laag pensioen hebben te vermijden. Het moet om een werkelijke overdracht van pensioenrechten gaan, waar enkel bij geschreven overeenkomst van kan worden afgeweken.
- Periodes van mantelzorg die niet gepresteerd worden in het systeem van tijdskrediet, thematisch verlof en loopbaanonderbreking, moeten sociale rechten, waaronder pensioenopbouw genereren.

5.6 Billijke inhoudingen op pensioen

- Om het inkomen van gepensioneerden te verhogen moet werk worden gemaakt van eerlijke pensioenfiscaliteit. Gepensioneerden werden door de vorige regering op verschillende fiscale punten benadeeld in vergelijking met werkenden. Een rechtzetting is nodig. De belastingvermindering voor pensioenen zal vanaf aanslagjaar 2020 verlaagd worden. Dit om de algemene verhoging van de belastingvrije som, die werd afgesproken in het kader van de taxshift, teniet te doen specifiek voor gepensioneerden. OKRA eist dat deze aanpassing ongedaan wordt gemaakt, omdat ook gepensioneerden meebetalen voor de taxshift.
- Ouderen met een laag en onbelastbaar inkomen hebben geen baat bij wettelijke belastingverminderingen. Politiek dient het accent daarom meer gelegd op directe uitkeringen, premies, het toekennen van een belastingkrediet of -kortingen in plaats van belastingverminderingen.
- Bij aanpassingen aan het inkomen, bijvoorbeeld pensioenverhogingen, aanpassingen belastingschalen..., mag men netto nooit minder overhouden dan voor de aanpassing.
- Belastingschalen (voorheffing) op het pensioenbedrag moeten worden opgetrokken. Op een maandelijks pensioen van 1.250 euro mag geen voorheffing verschuldigd zijn.
- De solidariteitsbijdrage die wordt geheven op de pensioenen, moet worden gebruikt om de laagste pensioenen te verhogen. Voor pensioenen onder 3000 euro bruto moet de solidariteitsbijdrage afgeschaft worden.
- Voor de gezinnen met één gezinspensioen moet de huwelijksquotiënt herleid worden naar een verhouding van 50-50 in plaats van de huidige 70-30.

5.7 Meer nuance omtrent toegelaten arbeid

Ouderen kunnen langer doorwerken en hebben daarnaast drie mogelijkheden om bij te verdienen eens ze hun rustpensioen hebben opgenomen: het stelsel van toegelaten arbeid, het onbelast bijverdienen van 500 euro per maand en de flexi-jobs.

- Wie langer werkt dan de wettelijke pensioenleeftijd via het stelsel van toegelaten arbeid moet recht hebben op uitkeringen uit de sociale zekerheid.
- Bijwerken naast het pensioen moet als vrije keuze (beperkt) mogelijk zijn voor wie dit kan en wil.
- Gepensioneerden mogen zich niet gedwongen zien om bij te klussen omdat hun pensioen te laag is.
- OKRA gaat niet akkoord met de regeling van het onbelast bijverdienen.
- Op het einde van de loopbaan moeten verschillende mogelijkheden voorhanden zijn om de arbeidsduur te verminderen en de combinatie arbeid en gezin te faciliteren. Oudere werknemers zijn van onschatbaar belang voor het opnemen van zorgtaken of voor vrijwilligerswerk.

5.8 Pan-Europese persoonlijke pensioenproducten

Europa werkt momenteel aan een richtlijn die pan-Europese pensioenproducten mogelijk maakt, een nieuw type product om vrijwillig aan individueel pensioensparen te doen. Doel: meer keuze voor de consument, meer competitie op de kapitaalmarkten over landsgrenzen heen, grotere schaalvoordelen.

OKRA verwacht dat Europa zo weinig mogelijk naar de private markt kijkt om adequatere pensioenrechten te organiseren, maar prioritair lidstaten aanmaant hun wettelijke pensioenrechten te versterken.

6. EERLIJKE FISCALITEIT

Belastingen zijn noodzakelijk in een moderne samenleving. Ze financieren in de eerste plaats de overheidsuitgaven. Een investerende, herverdelende en duurzame overheid heeft voldoende financiële middelen nodig. Zo is ze in staat een goede dienstverlening te bieden: scholen, wegeninfrastructuur, politiediensten, gezondheidszorgen.

Voor de legitimiteit van het belastingsysteem is het essentieel dat het billijk is, dat de opbrengsten transparant en efficiënt ingezet worden en dat de belastingsplichtige hier ook van bewust gemaakt wordt. Daarnaast zijn belastingen een belangrijk middel voor inkomensherverdeling.

Tenslotte is er de instrumentele of regulerende functie. Belastingen worden ingezet om burgers en ondernemingen aan te sporen zich veilig, gezond, milieuvriendelijk... te gedragen.

OKRA wenst billijke belastingen. Dit houdt in:

- Een rechtvaardige lastenverdeling tussen inkomen uit arbeid en inkomen uit vermogen, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Een rechtvaardige fiscaliteit start met een correcte registratie van alle inkomensstromen door de overheid;
- Een performant en transparant fiscaal stelsel: eenvoud is een sine qua non om overtollige administratieve last te verminderen bij de overheid en de belastingsplichtige. Koppel fiscale maatregelen aan een of meerdere meetbare doelstellingen zodat elke maatregel op zijn effectiviteit en efficiëntie kan geëvalueerd worden, ook in kader van fraudebestrijding.
- Gericht op duurzaamheid: een duurzame fiscaliteit heeft bijzondere aandacht voor gezondheid en leefmilieu en werkt sturend zonder daarbij herverdeling uit het oog te verliezen;
- Het bevorderen van een rechtszeker en stabiel klimaat voor burgers en ondernemingen.
- Een toekomstgericht belastingstelsel dat ook rekening houdt met meerwaardecreatie door inschakeling van nieuwe technologieën en robotica.

In de volgende punten belichten we het cruciaal belang van een eerlijke fiscaliteit voor ouderen op 2 terreinen.

6.1 Financiering van de sociale zekerheid

De financiering van de sociale zekerheid, staat meer en meer onder druk. Dit heeft enerzijds te maken met het toenemende aantal gepensioneerden en anderzijds met het toenemende belang van extralegale voordelen in het loonpakket.

OKRA pleit ervoor om de financieringsbasis van de sociale zekerheid opnieuw te versterken. Hierdoor blijft de betaalbaarheid van de pensioenen en de ziekteverzekering op peil en kunnen er verbeteringen doorgevoerd worden.

- Het is cruciaal dat de staatsinkomsten rechtvaardiger verdeeld worden over bijdragen uit arbeid en bijdragen uit vermogen. De extra inkomsten die een bijkomende vermogensbelasting genereren, kunnen dan ook aangewend worden in de sociale zekerheid.
- Sociale zekerheid zou ook medegefinancierd moeten worden door heffingen op meerwaardecreatie. We 'produceren' met steeds minder mensen immers steeds meer.
- Loonvoordelen zonder sociale bijdragen en verminderingen van patronale bijdrage moeten uitgesloten worden.
- Een sluitende regeling voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid is nodig, zodat de bijdrageverminderingen opnieuw volledig worden gecompenseerd door alternatieve fiscale inkomsten.

- Subsidies voor individueel pensioensparen moeten afgebouwd worden, op voorwaarde dat de middelen die gebruikt worden voor de fiscale voordelen doorstromen naar de eerste pensioenpijler. Daarenboven moet een volwaardig werkgelegenheidsbeleid gevoerd worden. Wanneer de periode waarin men sociale bijdragen betaalt langer wordt, heeft dit een dubbel effect: de bijdragen stijgen, de uitkeringen dalen.

6.2 Erf- en schenkbelasting

Vandaag betalen de bezitters van grote vermogens en zij die zich kunnen laten bijstaan door adviseurs zo goed als geen erf- en schenkbelasting.

- Advies omtrent erf- en schenkbelasting moet laagdrempelig, zodat dit voor iedereen, ook voor mensen met een kleiner vermogen, toegankelijk is. Informatie hierover moet als overheidsdienst worden aangeboden.
- De belastbare basis moet zo groot mogelijk worden gemaakt, zodat de tarieven voor iedereen draaglijk worden.
- Een rechtvaardige erfbelasting is fundamenteel om de grote vermogens proportioneel te laten bijdragen. OKRA vraagt dat ook de grote vermogens hun eerlijk deel betalen om te komen tot een betere herverdeling. OKRA pleit voor een vrijstelling van de erfbelasting in rechte lijn en tussen partners: nader onderzoek moet leiden tot een sociaal-rechtvaardig plafondbedrag.
- De globalisatie van de erfenisrechten tussen vreemden moet opgeheven worden. Vandaag betalen enkel de erfgenamen van wie geen planning opmaakte (via een duolegaat, een schenking in extremis, een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik, een gesplitste aankoop vruchtgebruik/blote eigendom...) deze hoge tarieven. Dit is niet te rechtvaardigen gezien het grote aantal alleenstaanden in Vlaanderen⁶.

⁶ Eén op de drie is alleenstaand.

7. EUROPEES OUDERENBELEID

7.1 Sociale pijler

In november 2017 keurde men in Göteborg de Europese pijler van sociale rechten en principes goed. Het gaat om een lijst van twintig grondrechten en basisprincipes die de hele Europese Unie omspant, en niet enkel de eurozone. Dit is een scharniermoment voor een sociaal Europa.

Deze sociale rechten moeten vertaald worden in afdwingbare rechten, regels en resultaten, in concreet beleid op korte en lange termijn. OKRA dringt aan op een concreet actieplan en omzetting naar individuele rechten.

7.2 Europees semester

In het sociaal scorebord komt voor elk land te staan hoe die twintig Europese rechten en principes zijn vertaald in nieuwe rechten en regels voor gewone mensen. Het wordt bovendien geïntegreerd in het Europees semester waardoor de vooruitgang in deze indicatoren gemonitord zal worden.

- OKRA vindt de integratie van het sociaal scorebord in het Europees semester een goede zaak en vraagt Europa dit meteen uit te voeren, in aanloop naar het nieuwe Europees semester.

Anderzijds blijft men in het Europees semester hameren op besparingen in de uitgaven. Nationale overheden snijden daardoor verder in de sociale zekerheid. Terwijl het fiscale wanbeleid ongemoeid wordt gelaten.

- OKRA dringt erop aan dat niet enkel naar de uitgavenzijde zal worden verwezen in de toekomst maar ook naar de inkomstenzijde.

7.3 Mensenrechten wereldwijd

We staan aan de vooravond van een verdubbeling van het wereldwijde aantal ouderen. Tegen 2050 zal het aandeel 60-plussers stijgen van 12,3 naar 21,5 procent van de wereldbevolking, goed voor meer dan 2 miljard ouderen in totaal (tegenover 870 miljoen nu). Drie grote uitdagingen in verband met ouderen dienen zich aan: sociale bescherming, mensenrechten en humanitaire hulp.

- OKRA roept op om meer aandacht te besteden aan ouderen binnen het ontwikkelingsbeleid en sterker in te zetten op sociale bescherming. De vergrijzingsuitdagingen zijn reëel voor de ontwikkelingslanden. België moet stappen ondernemen om hier internationaal aandacht op te vestigen.

Ouderen in veel landen worden getroffen door schendingen van hun mensenrechten. Dat gaat van een gebrek aan ondersteuning voor ouderen die niet meer in staat zijn om te werken tot verregaande vormen van discriminatie en uitsluiting. Structurele bescherming voor de mensenrechten van ouderen bestaat momenteel nauwelijks. Bij de VN loopt in dit kader een Open Werkgroep inzake de veroudering (OEWG), die een eventueel verdrag voor de mensenrechten van ouderen bediscussieert. De focus van de Open Werkgroep ligt in 2018 op 'autonomie en onafhankelijkheid' en 'langdurige en palliatieve zorg', waardoor de discussie heel wat concreter wordt.

- OKRA vraagt dat België zijn rol sterker speelt in deze Open Werkgroep, en zich constructief opstelt, in samenwerking met de middenveldorganisaties, waaronder ouderenorganisaties.
- OKRA is voorstander van een specifiek VN-verdrag ter bescherming van de mensenrechten van ouderen. OKRA vraagt uitdrukkelijk aan de Internationale Arbeidsorganisatie om dit voor te bereiden.

- Gepensioneerden met een migratieachtergrond verdienen meer aandacht. Onderzoek naar hun sociale rechten, organisatievermogen, levensomstandigheden en verwachtingen dringt zich op. Wat het vluchtelingenbeleid betreft moet ook specifieke aandacht gaan naar ouderen en onderzoek daaromtrent is een must.

7.4 Een duurzame samenleving voor alle leeftijden

In het najaar van 2017 evalueerden de landen van de Europese economische commissie van de Verenigde Naties (UNECE) het Internationaal Actieplan inzake vergrijzing (MIPAA 2002). Alle staten van het Europees continent, ook Canada en de VS, bespraken de prioriteiten voor de volgende vijf jaar en legden hierover een slotverklaring af. Zij verbonden zich ertoe om tegen 2022 drie doelstellingen af te werken: het potentieel van ouderen erkennen, langer werken en inzetbaarheid aanmoedigen en waardig ouder worden verzekeren.

- OKRA ondersteunt deze verklaring ten volle en vraagt dat België hier internationaal zijn verantwoordelijkheid opneemt, opdat deze doelstellingen verwezenlijkt zouden worden. Aangezien MIPAA niet afdwingbaar is en landen slechts vrijwillig moeten rapporteren, vraagt OKRA dat de link wordt gelegd met andere kritische instrumenten, zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs), Agenda 2030, besluiten van de Wereld Gezondheidsorganisatie en Internationale Arbeidsorganisatie.
- De opwarming van het klimaat en de gevolgen daarvan vormen de grootse bedreiging voor de mensheid. Zeker voor ouderen zullen de diverse ontwrichtingen van veranderende levensomstandigheden en maatschappelijke omstandigheden specifieke gevolgen hebben. De teloorgang van de biodiversiteit, de luchtvervuiling, de plasticsoep in de oceanen en op het vasteland, bedreigen de hele mensheid en vooral de zwakkeren, waaronder ouderen.
- OKRA is voorstander van:
 - Het onverwijld en onverminderd uitvoeren van de engagementen die onze overheden zijn aangegaan in het kader van het Klimaatakkoord van Parijs, met name de zeventien SDG's (Sustainable Development Goals - Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen). Ontwikkeling, klimaat, armoede en rechtvaardigheid gaan immers hand in hand.
 - Meer sensibilisering bij burgers, organisaties en bedrijven om klimaatneutraal te werken en te leven.
 - Het dringend terugdringen van de luchtvervuiling (Ozon, Fijn Stof en NOx) die in Europa verantwoordelijk is voor meer dan 500.000 vroegtijdige overlijdens per jaar, 12.500 in België. Nog meer investeringen in openbaar vervoer, voet- en fietsinfrastructuur en verminderen van de steun aan de automobilititeit, zijn noodzakelijk.
 - Een betere en structurele ondersteuning van organisaties en verenigingen die de burger motiveren/informereren over een klimaatvriendelijker levensstijl.
 - Het onverwijld invoeren van statiegeld op plasticflessen en blikjes.
 - Het onverwijld bannen van plasticwinkelzakjes, door het ter beschikking stellen van herbruikbare verpakkingen en -tassen in de winkels.
 - Het uitbreiden van het groen (bos)areaal in België. Niet alleen om de biodiversiteit te behouden/herstellen, maar ook omdat groen in de nabijheid belangrijk is voor de gezondheid van ouderen en van iedereen.
 - Het inperken van de bebouwingsuitbreiding. Wachten tot 2040 met een betonstop is geen optie.
 - De opmaak van transparante beleidsplannen met specifieke maatregelen om bij klimaatrampen de zwakkere burgers (kinderen, zieken en ouderen) te helpen. Uit studies blijken vooral zij het slachtoffer te zijn bij rampen.

Actualiteitsresolutie 1

Invoering (digitale) elektriciteits- en gasmeters

Vanaf juli 2019 worden er stapsgewijs nieuwe (digitale) elektriciteits- en gasmeters geïnstalleerd in de Belgische woningen. In eerste instantie gaat het over een aantal prioritaire groepen, nadien volgen alle andere woningen. Een belangrijke bedenking hierbij is dat de financiering van deze meters en de doorrekening ervan aan de consument eerlijk en transparant moet zijn en geen verdoken manier mag worden om op de kap van de consument extra inkomsten uit deze meters te genereren. Wij vragen dan ook dat de overheid helder en transparant communiceert over de invoering van deze meters en over de financiële gevolgen voor de consument. Bijkomend ook nog de bedenking dat veel senioren niet echt vertrouwd zijn met digitale technologie en dat ook daar rekening mee gehouden moet worden in de communicatie over en invoering van de digitale meters.

Actualiteitsresolutie 2

Gevolgen digitalisering van de basisdienstverlening

Steeds vaker wordt de digitale weg aan ouderen opgedrongen. Nochtans zijn er heel veel ouderen die deze stap nooit gezet hebben. 40% van de 65-85-jarigen gebruikt geen internet (Vlaamse armoedemonitor 2017). Ook die mensen moeten in staat blijven om een zo zelfstandig mogelijk leven te leiden zonder al te veel afhankelijk te worden van anderen.

De aangekondigde maatregel van bpost om extra kosten aan te rekenen voor wie cash geld uit een bankautomaat wil halen, is hier een recent voorbeeld van. Gelukkig werd de maatregel na heel wat protest en bijhorende media-aandacht teniet gedaan. Ook andere banken overwegen om volledig over te schakelen op digitaal bankieren. Zo kunnen rekeninguittreksels in heel wat banken al niet meer afgedrukt worden. Ze zijn enkel nog op de bank zelf of digitaal consulteerbaar. Bovendien verminderen de banken hun kantorennetwerk spectaculair.

Ook de effectieve maatregel van dezelfde bpost om 25% van de 13 000 postbussen in de komende maanden te laten verdwijnen is een concreet voorbeeld hiervan.

Heel wat ouderen die op het platteland wonen en die hun bankverrichtingen in een kantoor wensen uit te voeren en cash geld willen afhalen zijn nu op een bankkantoor in de stad aangewezen.

De plattelandsregio's hebben daarenboven af te rekenen met mobiliteitsproblemen. Het openbaar vervoer is beperkt uitgebouwd en blijft krimpen.

Heel wat OKRA-trefpunten hebben dan ook –met lokale acties- gereageerd op de verder digitalisering van deze basisdienstverlening.

Het OKRA-congres ondersteunt deze lokale acties en vraagt uitdrukkelijk aandacht en ondersteuning voor ouderen die hun zelfredzaamheid willen behouden, ook al zijn ze niet vertrouwd met de digitalisering, ook al zijn ze minder mobiel geworden en ook al hebben ze een klein sociaal netwerk om op terug te vallen.

Het blijft een basisrecht om je eigen financiën zelf te beheren.

Actualiteitsresolutie 3

Okra wil meewerken aan de realisatie van een klimaat neutrale maatschappij

“We zijn het aan onze kinderen en kleinkinderen verplicht om de wereld die we voor hen in bruikleen hebben gekregen in goede staat door te geven aan de volgende generaties”.

OKRA is van mening dat de huidige fragmentaire aanpak van de klimaatproblematiek niet zal volstaan om de opwarming onder 1,5 °C te houden tegen 2050. Klimaat, ontwikkeling, armoedebestrijding en rechtvaardigheid gaan hand in hand.

OKRA steunt de Belgische academici die een ontwerp van ‘Klimaatwet’ hebben opgesteld en verleent haar steun aan de actie ‘Signformyfuture’ en de ‘Grootouders voor het Klimaat’.

OKRA wil dat het beleid nog in 2019 een Klimaatwet aanneemt die:

- de door de verschillende Belgische/regionale overheden reeds aangepane internationale klimaatengagements bevestigt en onverwijld uitvoert ;
- ambitieuze stappenplannen uitwerkt zodat de Belgische samenleving in 2050 klimaatneutraal is, zonder daarbij andere schadelijke neveneffecten te veroorzaken ;
- dit doet op basis van wetenschappelijke feiten, met medewerking van de wetenschappers en gebaseerd is op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG’s) van de Verenigde Naties;
- de participatie van burgers, sociale partners en het maatschappelijk middenveld verankert ;
- er voor zorgt dat alle burgers en ondernemingen naar (financiële) draagkracht bijdragen in de realisatie van deze klimaatdoelstellingen.
- specifieke maatregelen voorziet om bij klimaatrampen de burgers en in het bijzonder de zwakkeren (kinderen, zieken, ouderen, mensen in armoede....) te hulp te schieten.

OKRA houdt zich -als organisatie met specifieke knowhow rond ouderen- beschikbaar om hieraan mee te werken.

Prioriteiten zoals gestemd door de congresgangers

1. Maak werk van eerlijke fiscaliteit door:
 - a. De taxshift ook voor gepensioneerden te realiseren;
 - b. De staatsinkomsten rechtvaardiger te verdelen over bijdragen uit arbeid en bijdragen uit vermogen.
 - c. De financieringsbasis van de sociale zekerheid opnieuw te versterken.
2. Geef aandacht aan de armoedebestrijding, ook bij ouderen door:
 - a. Een algemene verhoging van het gewaarborgd minimumpensioen;
 - b. De IGO-bedragen gelijk te stellen aan de geactualiseerde armoedegrens;
3. Geef prioriteit aan de eerste pensioenpijler door een halt toe te roepen aan de aanvullende pensioenen;
4. Investeer in een duurzame en energiebewuste huisvesting voor ouderen, aangepast aan hun specifieke noden en behoeften;
5. Stel een automatische welvaartsvastheid in voor de wettelijke pensioenen;
6. Promoot het verenigingswerk als een krachtig model tussen staat en markt. Ondersteun initiatieven die door het middenveld zelf genomen worden om een antwoord te geven op samenlevingsvraagstukken als vereenzaming, vermaatschappelijking, integratie, vergrijzing, burgerschapsparticipatie...
7. Zorg ervoor dat (mindermobiele) ouderen altijd kunnen rekenen op een aangepast vervoermiddel. Geef daarbij prioriteit aan het STOP-principe;
8. Het remgeld is vandaag voor velen een drempel om noodzakelijke gezondheidszorgen uit te stellen. Ga de privatisering van de gezondheidszorg tegen door van het persoonlijk aandeel van de patiënt terug een beperkt 'remgeld' te maken.
9. Maak tijdig voldoende budgetten vrij om te voorzien in de stijgende noden en behoefte van een vergrijzende bevolking. Bij prioriteit dient dit te gebeuren voor:
 - a. De pensioensector;
 - b. De federale ziekteverzekering
 - c. De Vlaamse sociale Bescherming
10. Versterk de wettelijke en decretale positie van de zorggebruiker en de mantelzorger;
11. Heb aandacht voor de wereldwijde vergrijzing door:
 - a. In het ontwikkelingsbeleid sterker in te zetten op sociale bescherming van ouderen;
 - b. Steun te verlenen en mee te werken aan het opstellen van een VN-resolutie ter bescherming van de mensenrechten van ouderen;
 - c. Meer aandacht te besteden aan gepensioneerden met een migratieachtergrond.